Περιοδος Β΄.—Ετος Β΄.

ΣΑΛΠΙΓΞ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΡΙΘΜΟΣ 6

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Ἐν Ἑλλάδι ἐτησία . . . . . Δρ. 3
Ἐν Ἑλλάδι ἑξάμηνος . . . . . » 2
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐτησία. . . . . Φρ. 3
Τιμὴ φύλλου λεπτὰ 25.

ΑΘΗΝΗΣΙ
1891
ΙΟΥΝΙΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΕΝ ΤΗ ΟΔΩ ΦΕΙΔΙΟΥ
ΠΑΣΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ
ΤΗΣ «ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνσταντινούπολις καὶ περίχωρα. — Ἐν μέσῳ δύο θεοτήτων ὑπὸ Χ. Η. — Ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ὑπὸ Θ. Τζαβέλλα.—Ἐκείνη κυμβαλιζούσῃ, ποίημα.— Περὶ Ἐκκλ. Μουσικῆς ὑπὸ Α. Σιγάλα. — Θαλῆς καὶ Σόλων, ὑπὸ Χρ. Παπαδοπούλου.—Τὸ σχολεῖον ὡς πεδευτικὸς συντελεστὴς ὑπὸ Χ. Κτενᾶ.—Ὁ Ἀκροβάτης. — Χαιρετισμὸς, ποίημα Κ. Δ. Κρυστάλλη. — Ἡ γυνὴ ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ, ὑπὸ Γ. Βλάση. — — Ζητήματα καὶ ἀπαντήσεις — Ἐδῶ κ' ἐκεῖ. — Βιβλιογραφίαι. — Αἰνίγματα. — Ταχυδρομεῖον. — Γνωστοποιήσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΑ

III

ΓΑΛΑΤΑΣ

. . . . . .

Οὕτω, παραλαβών ἕνα τῶν ἐκεῖ δρομοδηγῶν, ὅστις ἐτύγχανε καὶ μεσίτης τοῦ πλοίου μας, διέδραμον μετ' αὐτοῦ ἅπαντα τὸν Γαλατᾶν. Ἐνταῦθα αἱ οἰκοδομαὶ εἰσὶ πλουσιώτεραι, αἱ ὁδοὶ βρίθουσιν ἐμπορικῶν καταστημάτων, ὀχήματα δὲ ἀγοραῖα καὶ τροχιοδρομικὰ διασχίζουν ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰς ὁδούς, παραγκωνίζοντα ἔστιν ὅτε τοὺς διαβάτας καὶ καταπατοῦντα αὐτούς. Οἱ κύνες δὲ καὶ αἱ μυῖαι, τὰ ἀναπόφευκτα καὶ ἀναπόσπαστα ταῦτα στοιχεῖα τῶν ὁδῶν ἐν γένει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲν λείπουσι καὶ ἐνταῦθα.

Πλῆθος ἀνθρώπων πάντων τῶν ἐθνῶν, πασῶν τῶν φυλῶν καὶ τῶν μορφῶν ἀγεληδὸν διατρέχουσι τὰς ἀγυιάς, πληροῦντες τὸν ἀέρα φωνῶν ἐκφύλων καὶ παραδόξων.

Ἐνταῦθα ὡσεὶ ἐν μικροκόσμῳ βλέπει τις σύμπασαν τὴν οἰκουμένην!

Τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν κατοικοῦσι μόνον, ὡς εἶπον Τοῦρκοι καὶ Ἕλληνες, ἀλλὰ πανσπερμίᾳ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς καὶ πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων, ἐξ ἴσου σχεδὸν νεμομένων αὐτήν. Κατὰ πρῶτον ἐρχομενός τις εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ ὁρίσῃ εἰς ποῖον ἔθνος αὕτη ἀνήκει. Πάσας τὰς ὁμιλουμένας γλώσσας ἐξ ἴσων στομάτων ὁμιλουμένας ἀκούει, πάντας τοὺς ἱματισμοὺς τῶν διαφόρων μερῶν τῆς γῆς διακρίνει καὶ πάσας τὰς μορφὰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὁρᾷ διεσπαρμένας ἐν αὐτῇ.

Ἐνταῦθα, ὁ καφτανιοφόρος καὶ στροφιοφόρος Ὀθωμανὸς ἐνοκλάδην ἐπί τινος ἐν Τουρκικῷ καφφενείῳ σοφᾷ καθήμενος καὶ μετὰ στόμφου καὶ κόμπου πολλοῦ τοὺς παρακαθημένους καὶ χάσκοντας Τούρκους διδάσκων τὰ σωτήρια τοῦ Κορανίου ῥήματα, ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τὸν Εὐρωπαῖον ἔμπορον ἢ βιομήχανον τὸν ἐν τῷ οὐδῷ τοῦ μετὰ φιλοκαλίας διασκευασμένου ἐμπορικοῦ αὐτοῦ καταστήματος ἱστάμενον καὶ διὰ τῶν θηλυπρεπῶν αὐτοῦ χαριεντισμῶν προκαλοῦντα τὰς Βυζαντίδας εἰς ἀγορὰν τῶν ἐμπορευμάτων αὐτοῦ. Ὀλίγῳ ἀπωτέρω ἡ ὀξεῖα καὶ κροταλώδης φωνὴ τοῦ Ἰουδαίου ἀργυραμοιβοῦ ἢ κονσολιτεξῇ διακόπτει τὴν ὁμιλίαν καὶ συγχύζει ἀποτόμως τὰς ἰδέας τοῦ Ἕλληνος ἐμπορομεσίτου συναλλαττομένου ναύλωσιν μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου πρὸς νησιώτην τινα Ἕλληνα ἢ Αὐστριακὸν πλοίαρχον, ὁ δὲ ἀεικίνητος καὶ ὕπουλος Ἀρμένιος κομπάζει παρέκει διὰ τὴν νέαν εὔνοιαν, ἣν ἐπεδείξατο αὐτῷ ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις διορίσασα αὐτὸν εἰς ἀνωτέραν τινα ὑπηρεσίαν ἢ προσενεγκοῦσα αὐτῷ κανὲν ἐκ τῶν ἀγοραίων ἐκείνων παρασήμων τῆς Ὑψηλῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ ταχύπους δὲ καὶ φιλομειδὴς καὶ ἐρατεινὴ Γαλλὶς, διαγκωνίζουσα τοὺς διαβάτας κατὰ τὴν παρέλασιν αὐτῆς, συναντᾶται οὐ μακρὰν καθ' ὁδὸν μὲ τὴν ἀφρόσαρκον, βραδυκίνητον καὶ γιασμακιοφόρον Ὀθωμανίδα, μεθ' ἧς ἐν εὐχερείᾳ καὶ ἀφελείᾳ μεγάλῃ Τουρκιστὶ ἢ Γαλλιστὶ διαλέγεται καὶ ὁ εἷς ἐκ τοῦ νέου καὶ ὁ ἕτερος ἐκ τοῦ παλαιοῦ κόσμου συναντῶνται ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἀδελφοὶ καὶ τέκνα γνήσια μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μητρὸς διαιτώμενοι καὶ ἀναστρεφόμενοι.

Τοιαύτη περίπου ἡ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἄποψις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐδυνήθην νὰ κρίνω ἐκ τῆς

ὀλιγοημέρου αὐτόθι διαμονῆς μου. Μόνον ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πέραν συνοικίᾳ, τῇ ἄλλως «Σταυροδρόμιον» καλουμένῃ, αἱ ὁδοὶ εἶνε εὐρύτεραι, μεγαλοπρεπέστεραι καὶ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα μεγαλήτερα καὶ περιεκτικώτερα πάντων τῶν ἔργων τῆς Παρισινῆς καλαισθησίας καὶ τοῦ Γαλλικοῦ συρμοῦ. Ἐνταῦθα κατοικεῖ ἡ ἐκλεκτοτέρα κοινωνία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔμποροι, τραπεζῖται, ἐπιστήμονες, καὶ πᾶς οἱοσδήποτε ἐξέχων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Εὐρωπαῖος.

IV

ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Μετέβην καὶ εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ Κερατείου κόλπου κυρίως Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀηδίασα τὴν βορβορότητα ἐκείνην τῶν στενῶν καὶ πληκτικῶν ὁδῶν αὐτῆς, ὁσφρανθεὶς τὴν ἐκπεμπομένην ἐκεῖθεν κάκοσμον ἀναθυμίασιν. Ἐδῶ πλέον δὲν βλέπεις τίποτε πλειότερον τῶν Τούρκων παντὸς γένους, πάσης ἀποχρώσεως καὶ περιβολῆς καὶ τῶν ἱερῶν κυνῶν ἐξ ἴσου μεριζομένων τὰς ὁδοὺς καὶ τὸν παρὰ τῶν ἀγάδων καὶ φιλελεημόνων γερόντων ἀγοραζόμενον αὐτοῖς ἄρτον.

Ὁποία κίνησις, ὁποία βοή, ὁποῖος ἀλαλαγμὸς ἀναθρώσκει ἐκ τῆς ἀπεράντου ταύτης πόλεως! Ὁποία ρυπαρότης ἐν ταῖς οἰκίαις, ταῖς ὁδοῖς, ταῖς ἐπιμήκεσι καὶ στεναῖς τοῦ Βυζαντίου στοαῖς!

Ἐπεσκέφθην καὶ τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τοῦ Γκιοὺλ-Χανὲ καὶ ἐνόμισα ὅτι εὑρισκόμην εἰς τὸν ἐν τοῖς Ἀμπελοκήποις τῶν Ἀθηνῶν ζῶντα τῆς μακαρίτιδος Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας. Εὐστοχώτερον ἠδύνατο νὰ προσδιορισθῇ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο εἰς στρατῶνα τῶν ἐκ τῶν ἐνδοτέρω τῆς Ἀσίας μερῶν ἐρχομένων νεοσυλλέκτων ἢ ὡς ἐνδιαίτημα Μουσῶν καὶ νέων, ἀναγομένων εἰς ἀνωτέραν πως τῶν κοινωνικῶν θέσεων. Ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ διδακτηρίου τούτου, εἶδον ὅμιλον ἀνθρώπων συνηθροισμένων περὶ τὴν ἀνοιγμένην θύραν τετραγώνου τινὸς πελωρίου οἰκοδομήματος καὶ διαγωνιζομένων τίς πρῶτος νὰ εἰσελθῇ ἐν αὐτῇ. Ἠρώτησα τὸν ὁδηγόν μου περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' οὗτος ἦκιστα φιλοθεάμων καὶ περίεργος, ἀτελεστάτην μοὶ ἔδωκεν ἀπάντησιν. Τούτου ἕνεκα ἠθέλησα νὰ εἰσέλθω ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων, ἵνα ἀπολαύσω καὶ ἐγὼ τοῦ τοιούτου ἀνυπομόνως ἀναμενομένου θεάματος. Εἰσῆλθον διαγκωνίζων καὶ διαγκωνιζόμενος ἐν τῷ καταστήματι ἐκείνῳ καὶ εἶδον αἴθουσαν εὐρυτάτην ἀρχαιολογικοῦ καὶ ἐθνολογικοῦ τινος Μουσείου περιέχουσαν πλεῖστα κήρινα ἀνδρείκελα τῶν ἐπὶ τοῦ Σουλτάν-Μαχμοὺτ καταγραφέντων Γενιτσάρων διαφόρων μορφῶν καὶ ἀναστημάτων, τόσων ὅμως φυσικῶς κατεσκευασμένων, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι εὑρίσκεται ἔμπροσθεν νεκρῶν. Ὁ ὁδηγῶν τὸ πλῆθος τοῦρκος ἀπόμαχος, ἐδίδεν ἐξηγήσεις τινὰς μυθώδεις ὅλως καὶ σκοτεινάς, τὰς ὁποίας μετ' ἀπορίας ἅμα καὶ θαυμασμοῦ ἐδέχετο τὸ φιλεθεάμον πλῆθος. Ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι εἶδον κατακολοβωμένα βυζαντινὰ μαρμάρινα ἀγάλματα, οὐχὶ τεχνηέντως ὅμως ἐξειργασμένα, καὶ παριστῶντα εἰκόνας ἁγίων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παρθένου.

Ἐπεθύμουν νὰ ἔβλεπα καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ἄπιστος, ἅτε ἀφιερωμένη εἰς προσευχὴν καὶ μετάνοιαν τῶν πιστῶν (!)

Ἦτο Παρασκευή! . . .

V

ΠΡΙΓΚΙΠΟΣ

Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τῆς τῶν Πριγκίπων νήσου, τῆς γοήτιδος καὶ μυροέσσης φωλεᾶς τῶν ρωμαντικῶν καὶ εὐτυχῶν θνητῶν;

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤτοι τὴν τετάρτην ὥραν ἐξεκίνησεν ἐκ τῆς γεφύρας τὸ φέρον τοὺς ἐπιβάτας τῶν νήσων ἀτμόπλοιον καὶ διασχίζον ἠρέμα πρῶτον καὶ εἶτα μετ' ἐντάσεως τὴν λείαν τῆς Προποντίδος θάλασσαν καὶ παρακάμψαν τὴν Ἡραίαν ἄκραν καὶ παραπλέον τῆς Χαλκηδόνος, καὶ τῆς ἄλλης Βιθυνίας τὴν μάγον ἀκτήν, προσήραξεν εἰς τὴν Πρώτην πρῶτον, εἰς τὴν Ἀντιγόνην δεύτερον, εἶτα εἰς τὴν Χάλκην καὶ τελευταῖον εἰς τὴν Πρίγκιπον. Ὁποῖον εὐτύχημα καὶ πόσον ὡραῖα τὰ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων ταῦτα ταξείδια!

Ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἐκείνῳ ἀπέκτησα σχέσεις μετὰ μιᾶς ρωμαντολόγου νεάνιδος μαθητρίας τῆς «Παλλάδος» καὶ τῆς δοκίμου ποιητρίας Σαπφοῦς Λεοντιάδος καὶ μετ' αὐτῆς συνεμεριζόμην τὰς ἐξαισίας ἐντυπώσεις τὰς προσγιγνομένας ἡμῖν ἐκ τῆς ὡραίας θέας τῶν θελκτικῶν τῆς Προποντίδος νήσων. Δυστυχῶς ἡ νεᾶνις αὕτη διαμένουσα ἐν Χάλκῃ ἐξῆλθεν ἐκεῖ καὶ ἔδωκε τοσοῦτον ἀποτόμως τέρμα εἴς τε τὴν φιλίαν καὶ τὰς ποιητικὰς συνδιαλέξεις μας. Ὡμίλει τὸν γαλλικήν, ἦτον ὡραία καὶ ἔφερε πένθιμον περιβολήν· ἡ στέρησίς της μὲ ἐλύπησε πολύ. Παραπλέοντες τὴν Χάλκην ἀπεθαυμάζομεν τὸ περικαλύπτον αὐτὴν δάσος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἀνεπαύοντο ἐκταδὴν ἐν τῇ γῇ καθήμενοι καὶ ἀναγινώσκοντες ἢ ῥεμβάζοντες οἱ σπουδασταὶ τῆς ἐκεῖ ἱερατικῆς σχολῆς. Μετὰ τὴν Χάλκην εὑρίσκεται ἡ Πρίγκιπος, εἰς ἣν καὶ μετέβαινον.

Ἀφίχθημεν ἐκεῖ περὶ τὴν ἕκτην ὥραν καὶ ἐξῆλθον ἔξω, ἀγνοῶν ποῦ νὰ διευθυνθῶ, ὡς μὴ γινώσκων τὸν δρόμον καὶ τὸ μέρος ἔνθα ἔκειτο ἡ ζητουμένη τοῦ συγγενοῦς μου ἰατροῦ οἰκία. Εἶνε ἀληθές, ὅτι μὲ ἀνέμενον ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ κατὰ τὴν πρωΐαν, καθ' ἣν ὑπεσχέθην ὅτι θὰ ἤρχόμην, ἀλλ' ἦλθον ἤδη περὶ τὸ ἑσπέρας καὶ δὲν ἤλπιζον ὅτι θὰ ἔφθανον τὴν ἡμέραν ἐκείνην παντάπασιν. Ἠρώτησα λοιπὸν τὸν πρῶτον ἐκεῖ παρατυχόντα διαβάτην, ὅπως μοὶ ὑποδείξῃ τὸ μέρος ἔνθα ἔκειτο ἡ ζητουμένη οἰκία καὶ μοὶ ἀπήντησε σχεδὸν δυσηρεστημένος καὶ τρέχων, ὅτι εὑρίσκετο εἰς τὸν μεγάλον δρόμον ἀντικρυ εἰς τὸν μεγάλον Πλάτανον ἄνωθεν τοῦ φαρμακείου του. Ἐθεώρησα καλὸν νὰ μὴ ζητήσω περαιτέρω ἐξηγήσεις καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον

μου ἀγνοῶν καὶ τὸν μεγάλον δρόμον τὸν καὶ ὑποδεικνυόμενον ὡς ἱερὸν, ἀπαραίτητον καὶ εὐεόρατον· διότι ἐν τῇ ὁδῷ ἣν διηρχόμην πολλοὺς ἀπήντων πλατάνους καὶ πεῦκα ἀλλ' οὐδεὶς εἶχε τι διακριτικὸν σημεῖον ἐξαιρέσεως.

Ἠκολούθησα λοιπὸν τὴν ὁδὸν ἐκείνην, μεγάλην ἀληθῶς, καθὸ διασχίζουσαν εἰς δύο μέρη τὴν πόλιν ὁλόκληρον, ἀσκόπως ἔνθεν κἀκεῖθεν περιβλέπων ὅπως γνωρίσω τοὐλάχιστον γνωστόν τι πρόσωπον τῆς οἰκογενείας καὶ ὁδηγηθῶ, ἅτε μὴ θέλων νὰ ἐνοχλήσω πλέον οὐδένα ἄλλον ἵνα μὲ ὁδηγήσῃ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἦτο δι' ἐμὲ τόσον εὔκολον, διότι τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας ἐκείνης ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον μὴ ἰδών, μοὶ ἦτο δύσκολον νὰ ἀναγνωρίσω ἐκ τῆς ἐπελθούσης βεβαίως ἀλλοιώσεως τοῦ χρόνου· ὅ,τι ὅμως δὲν ἠδυνήθην ἐγὼ νὰ κατωρθώσω, τὸ κατώρθωσεν ἡ μὴ ἀλλοιωθεῖσα, φαίνεται, ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον μορφή μου, διότι αὕτη ἔγεινεν ἀφορμὴ νὰ γνωρισθῶ ὑπὸ τῶν δεσποινίδων τῆς οἰκογενείας, καθημένων ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας αὐτῶν καὶ θεωμένων τὸ κατὰ τὴν ἑσπερίαν ἐκείνην ὥραν διερχόμενον κάτωθεν πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὀχημάτων καὶ τῶν ἱππέων.

Ἐν τῇ ἐκστάσει ἐκείνῃ καὶ ἀπογνώσει μου, ἀκούω φωνὴν ἄγνωστον καὶ ἀπ' ἀγνώστου μέρους καλοῦσαν με ἐξ ὀνόματος· ἐστράφην καὶ εἶδον νεάνιδας ἀγνώστους, ὑποδεικνυούσας με τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας αὐτῶν· δὲν τὰς ἀνεγνώρισα, διότι ἐσκεπτόμην νὰ τὰς ἴδω οὐχὶ τόσον ἀνεπτυγμένας καὶ μεγάλας οἵαι ὤφειλον νὰ γείνωσιν· ἀλοίας ἐγίνωσκον αὐτὰς πρὸ δεκαετίας—λογαριασμὸς χωρὶς τὸν ξενοδόχον. . .

Τέλος ἀνανήψας ἐκ τῆς διανοητικῆς νάρκης μου ἐννόησα πλέον τὰ συμβαίνοντα, ἔνθα μετὰ χαρᾶς ἀναμεμιγμένης καὶ μετά τινων δακρύων τῆς γραίας μάμμης ἀναμιμνησκομένης τὴν ἀπώλειαν καὶ τὸν θάνατον ἑνὸς υἱοῦ της, φίλου καὶ συνδέλφου μου ἐχαιρέτησαν ἐμὲ πάντες οἱ τοῦ οἴκου.

Ἔμεινα τὴν νύκτα ἐκείνην παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ, ὁρίσαντες ἵνα τὴν ἐπαύριον λίαν πρωὶ ἐγερθῶμεν πάντες εἰς τὴν ἐκ τῶν χαριέντων ἐκείνων ἐξοχικῶν τοπείων τῆς νήσου, τὰ μὲν ἵνα γνωρίσω εὐρύτερον τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐξοχικὴν τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαμονήν, τὸ δὲ ἵνα ἀναπνεύσωμεν τὴν πρωϊνὴν αὔραν καὶ ροφήσωμεν ἁπλήστως τὴν ζωοφόρον τῆς αὐγῆς δρόσον.

("Επεται τὸ τέλος).

ΩΡΙΩΝ

ΕΝ ΜΕΣΩ ΔΥΟ ΘΕΟΤΗΤΩΝ

Τὸ μεσονύκτιον πρὸ πολλοῦ παρῆλθε· τὸ πᾶν ἐκοιμᾶτο γαλήνιον ὕπνον καὶ μόνον ὁ Ζέφυρος ἠρέμα ἐθώπευε τὰς μικρὰς φωλεάς, αἵτινε ἐθέρμαινον εἰς τὰς ξηρὰς τῶν ἀγκάλας μητέρα ὑπνώττουσαν μετὰ τῶν τρυφερῶν τέκνων της, καὶ ἠδέως ἐσύριζε διὰ μέσου τῆς πεύκης, ἥτις πρὸ τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου μου ἁπλοῦσα τοὺς πυκνοὺς κλώνους της, ἐκώλυε τὰς φαεινὰς ἀκτῖνας τῆς νύμφης τοῦ οὐρανοῦ νὰ πίπτωσι ἐπὶ τοῦ πρὸ ἐμοῦ μεγάλου Δελφικοῦ θεοῦ.

Δὲν ἦτο ἡ πρώτη νὺξ καθ' ἣν ὁ Μορφεὺς μὲ ἐγκατέλειπεν, ἀλλ' οὐδ' ἡ τελευταία, καθ' ἣν ἐγκαρδίως τῷ ηὐχαρίστησα ἐπὶ τούτῳ.

Ἀπέναντί μου ἐπὶ ὑψηλοῦ βάθρου ὁ ξανθὸς Θεὸς ἐκράτει στέφανον καὶ λύραν· ἄνωθεν δὲ τῆς κλίνης μου ἐφ' ἧς ἀνεπαυόμην, ἐὰν ἔπιπτεν ἀκτίς τις τῆς σελήνης θὰ ἐφώτιζε τὴν ἐντὸς χρυσοῦ πλαισίου εἰκόνα, παριστῶσαν τὸν ἐπὶ ξύλου κρεμάμενον θεάνθρωπον μάρτυρα τοῦ Γολγοθᾶ.

Τὰ πάντα ἐσίγων· ἀκίνητοι δὲ οἱ δύο θεοὶ τῶν αἰώνων τῆς πατρίδος μας, μοὶ προὐξένουν ἱερὰς ἐντυπώσεις, μηδόλως ἐκφραζομένας.

Ἐμπροσθέν μου παρίστατο ἡ της ἀρχαίας Ἑλλάδος εἰκὼν καὶ ἀνεπόλουν ἐν τῇ φαντασίᾳ μου τὴν ποιητικὴν θρησκείαν της, τὰς φιλομειδεῖς νύμφας, τὰς πανηγύρεις, αὐτὸν τέλος τὸν βίον τῶν προγόνων μας παρέχοντα τὴν πλουσιωτάτην ἔμπνευσιν· παρίστατο ἔμπροσθέν μου ἀκίνητος ὁ Θεός της, κρατῶν στέφανον καὶ λύραν, βεβυθισμένος εἰς ἀτελευτήτους σκέψεις, καὶ ἀπήστραπτεν ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ, εἰς ὃν ἀθρόα νῦν ἔπιπτον τὰ βλέμματα τῆς ὡραίας νύμφης· ἀφ' ἑτέρου ἄνωθέν μου ἔβλεπον τὴν Ἑλλάδα κρεμαμένην ἐπὶ συντριμμάτων ἀτυχοῦς θρόνου καὶ στεφανωμένην οὐχὶ μὲ δάφνην τοῦ Παρνασσοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν μαρτυρικὴν τοῦ Γολγοθᾶ ἄκανθαν· ἔβλεπον τὸν μέγαν Θεόν της ἄνευ λύρας ἐκφράζοντα ὅλον τὸ λυρικὸν πάθος, ἀκίνητον καὶ αὐτὰ τὰ βλέμματα ἔχοντα ἐστραμμένα πρὸς τὸν Οὐρανὸν ὅστις παρίστατο μαῦρος, ἀπαίσιος.

Γυμνοὶ ἀμφότεροι, ἐστερημένοι ματαίων ἐνδυμάτων καὶ κοσμικῶν χαρίτων, περιεβάλλοντο μόνον ἐπὶ θείας αἴγλης, ὑπὸ οὐρανίας εὐφροσύνης, ὑπὸ ἀγγελικῆς μορφῆς.

Καὶ ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἡ χώρα τοῦ ἀρχαίου νὰ ἦτο προωρισμένη διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸ ἄχθος τοῦ κρατοῦντος αὐτήν, τὸ ἄχθος διὰ τὸ μαρτύριον τῆς ἀπέναντί του θεότητος, ὁ δὲ στέφανος ὡσεὶ νὰ ἀντικατασήσῃ ἐκεῖνον, ὅστις ἐνεπήγνυε τὰς ἀκάνθας του εἰς τὸ σεπτὸν τοῦ θεανθρώπου μέτωπον!

* * *

Αἱ πεῦκαι εἰς τὴν αὐλὴν ἐκρυφομίλουν μετὰ τοῦ Ζεφύρου· σιγηλῶς δὲ οἱ γλυκεῖς ψιθυρισμοί των ἔφθανον μέχρις ἐμοῦ· ὦ! τί γλυκεῖα ἁρμονία!

Ἐν τούτοις ὁ Παρνασὸς καὶ ὁ Γολγοθᾶς ἄφωνοι μόνον ἐν τῇ ὡραίᾳ πρὸ ἐμοῦ εἰκόνι των, ἐδείκνυον τὴν ἄφατον μελαγχολίαν προερχομένην ἐκ τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν των· ὁ εἷς μοὶ ἐνέφαινεν ὅτι τὴν φωνήν του μόνον διὰ μέσου τῶν ἀφεστηκότων αἰώνων ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ ἡ Μοῦσα, πλήττουσαν τὰ ὦτα διὰ τῶν ἐναρμονίων φθόγγων της, ὁ δὲ σύν-

νους ἐκεῖνος μάρτυς ἐνόμιζον ὅτι δὲν εἶχε φωνήν, δὲν εἶχε γλῶσσαν διότι ἐτελεύτησεν εἰς τὴν τελευταίαν του μεγαλόφρονα φράσιν «Πάτερ! συγχώρει αὐτοῖς!» Μετὰ τῶν λέξεων τούτων συναπῆλθε καὶ ὁ τελευταῖος θνητὸς ρθόγγος εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς ὃν ἀείποτε, ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἀπέβλεπεν.

*
* *

Καὶ ἐν τούτοις πιστὸς λάτρης αὐτῶν, ἐκ τῶν βουνῶν, ἐκ τῶν κήπων καθ' ἑκάστην προσφέρω αὐτοῖς ἔνθερμον θυσίαν· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ποδῶν τοῦ ἑνὸς ἐναποθέτω δάφνην, μυρσίνην, ἔλατον, ρόδον καὶ κισσόν, γύρωθεν δὲ τοῦ πλαισίου τοῦ ἑτέρου, παρθένους κλώνους δενδρολιβάνου, εἰς ὃ ἐναποθέτει τὸ εὐῶδες φίλημα ἡ φύσις, ἡ ὡραία αὕτη πλάσις τῆς δημιουργίας τούτου, ὅστις εἰκονίζεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰκόνος κρεμάμενος καὶ πάντοτε βλέπων πρὸς τὸν οὐρανόν. Ναί! εἰς τὸν Οὐρανόν!

Μόνοι των· οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἑνὸς ἀπέθανον εἰς τὰς στρατείας, εἰς τὰς ἐθνικὰς ἑορτάς, ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἔθιμα, τὰς αὐτὰς ἰδέας, ὁμόφυλοι, ὁμόγλωσσοι, ἀπέθανον ἐστεμμένοι μὲ ρόδα, μὲ κισσόν· οἱ δὲ τοῦ ἑτέρου, ἄνευ ἐθνικῶν αἰσθημάτων, ἄνευ ὁμοιότητος γλώσσης, φυλῆς, πατρίδος, αἰσθημάτων, ἀπέθανον ἔχοντες τὸ ἱκρίωμα τοῦ θεοῦ των εἰς τὸ στῆθος καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν καρδίαν!

Νῦν, οἱ μὲν ἐπιπολαίως προσφέρουσι τὸ θυμίαμα εἰς τὴν φύσιν ἣν ὕμνησεν ἡ χρυσῆ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱ δ' ἄλλοι βλασφημοῦσι καίτοι πιστεύοντες ἐκείνῳ ὅστις εἰς τὴν φύσιν δὲν ἔδωκε ψυχροὺς ἤχους ἁρμονίας, ἀλλὰ κανόνα εὐζωΐας. Τοῦτο ἀποδεικνύει καθ' ἑκάστην ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ πνεύματος καὶ τῶν συγχρόνων ἠθῶν, διότι ἐν τούτοις ἐδρεύει ἡ ἀρχικὴ αἰτία· ἡ ἀλήθεια αὕτη κυροῦται καὶ ὑπὸ τῆς πείρας ἀποκαλυπτούσης ὅτι τὰ ἤθη ταῦτα συγγενῶνται καὶ συναποθνήσκωσι μετὰ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας, μεθ' ἧς συνδέονται. . . .

Ἡ ἀρχαία αἰσθητικὴ παρίστατο ἐνώπιόν μου δίδουσα τὸν ὁρισμὸν τοῦ καλοῦ ὅτι εἶνε ἔκφρασις τοῦ ἠθικοῦ ἰδανικοῦ, τοῦ ἀοράτου· ἐνῷ ἡ ἄνωθεν τῆς κλίνης μου φιλοσοφία παρίστα τὴν ζωηρὰν ἔκφρασιν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἐξαγιαζομένων ὁπὸ τοῦ μύρου τῆς θεότητος, παρίστα μίαν ἔνθεον καλονὴν δίδουσαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῶν τεταμμένων χειρῶν της τὰς εὐλογίας τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς μακαριότητος, ἃς τότε ἡ διάνοια ἀρχίζουσα ν' ἀποβάλλῃ πλέον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν, καθειργμένη εἰς τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀμαθείας, παρεμόρφωσε....

Διήρχοντο ἔμπροσθέν μου μὲν σμήνη ἡρώων μετ' εὐσωμων καὶ ὡραίων παρθένων πρὸ τῶν περιπτέρων μαρμαρίνων ναῶν τοῦ παρελθόντος, ἄνωθέν μου δὲ τάγμα Χερουβεὶμ σπευδόντων μετὰ ψαλμῶν ὅπως στέψωσιν εἰς παρεκκλήσιόν τι τὸν ἐπιτάφιον μάρτυρα διὰ τῶν ἀνθέων, ἅτινα ἐβλάστησαν ἐκ τοῦ κρίνου τῆς μητρὸς Ἐκείνου!

Ἔμπροσθέν μου ἔβλεπον τὴν μεγαλοφυᾶ Ἑλλάδα, αὐτὴν τὴν καρδίαν της, ἁρωματώδη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κάλλους καὶ τῆς χαρᾶς, ἄνωθέν μου δὲ αὐτὴν τὴν ψυχήν της ὡς τινα φιλόσοφον καὶ φιλοδίκαιον ἐρημίτην, ὡς γενναῖον ἀρχάγγελον πλανώμενον ἐν μέσῳ ἀνάνδρων, μεταξὺ προδοσίας καὶ βίας, τυραννίας καὶ ἀδικίας καὶ αἴφνης πίπτοντα νεκρὸν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἱεροῦ κελλίου του, ἔνθα ἡ πίεσις τῶν τότε κρατούντων ἠθῶν ἐφρούρει αὐτὸν ἄταφον μέχρις ὅτου ἡ γενεὰ ἐκείνη τῶν φυλάκων κατεστράφη. . . Ἔκτοτε ἡ θρησκεία αὕτη, ρυθμισθεῖσα ὑπὸ τῆς πενθίμου τῶν πραγμάτων φορᾶς ἐκήρυξεν ὅτι ἡ ἐκ τῆς εἰρκτῆς τοῦ κόσμου μετάστασις εἶνε ἀπαλλαγὴ τῶν δεινῶν· ἑπομένως κατὰ τὸ ἀλγεινὸν τῆς νῦν ἀνθρωπίνης παρακμῆς θέαμα, ἡ »κλαίουσα φιλοσοφία» ἀποδεικνύει ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ μὴν ἐγεννᾶτο. Καὶ ὄντως· ἡ καθημερινὴ παρατήρησις φανερώνει εἰκόνας πένθους καὶ ὀδύνης καλυπτομένας ὑπὸ τοῦ σαπροῦ τοῦ πολιτισμοῦ πέπλου, καὶ ἐγχαραξσομένας εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ θνητοῦ μόνον ὅταν ἡ μελαγχολία τῶν ἰδίων δεινῶν τὸ ἐπιτρέψῃ.

*
* *

Θλιβεραὶ ἐμπνεύσεις· ἀλλὰ τοιαῦται αἱ ἐκ τῆς συγχρόνου γενεᾶς ἐντυπώσεις. Ἐξετάζων τις τὴν καρδίαν του καὶ βλέπων τὴν πεῖραν τῶν αἰσθήσεων ἀνακαλύπτουσαν τὴν ὀδύνην, μόνον ταύτην αἰσθάνεται, διότι οἱ ἄνθρωποι κατανοῶσι ταῖδια αἰσθήματα καταφρονῶντες τὰ ἄλλα, ὅσῳ καλῶς καὶ ἂν ὦσιν ἐκπεφρασμένα, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ βιωτικὴ αὐτῶν καλαισθησία ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἰδίας καταστάσεως.

Ὦ! ἔβλεπον τὸν Δελφικὸν θεὸν μὲ τὴν λύραν, μὲ τὸν στέφανον ὡσεὶ νὰ ἡτοιμάζετο νὰ ψάλλῃ τοὺς ἀρχαίους παιᾶνας τῶν τροπαίων ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Ὀλύμπου, ἔνθα ὑπῆρχεν ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὰ βασίλεια τῶν ἀνάκτων, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ὁ μάρτυς θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ βλέπων πάντοτε τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Γολγοθᾶ, ἐκήρυττεν ὅτι κατῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν γῆν, ἵνα ὅμως ἀναβιβάσῃ τὸν θνητὸν εἰς τὸ ἐκεῖ ἐπάνω ὑψηλὸν βασίλειον, διὰ παντός.

Ἡ μὲν γενεὰ τοῦ ἑνός, ἐξ ἡρώων καὶ ἡμιθέων, ἦτο ἀξία νὰ δεχθῇ ἐν μέσῳ αὐτῆς τὸν Θεόν της ἐν τῇ γῇ, ἡ δὲ τοῦ ἄλλου ἐκ θνητῶν ἀνθρώπων ἀκολουθεῖ τὸν σωτῆρα της εἰς τὸν οὐρανόν!... Ὁ μὲν εἰς κατέρχεται εἰς τὴν γῆν φερων τὴν χαρὰν εἰς τοὺς ἥρωας καὶ τὰς νύμφας, ὁ δὲ ἄλλος ἀνέρχεται μετὰ τοῦ ποιμνίου του εἰς τὴν Παράδεισον... Ἰδοὺ διατί ἡ ἄνωθεν τῆς κλίνης μου εἰκὼν ἐμφαίνει τὴν ἀθάνατον γαλήνην δι' ἧς ὁ Θεὸς ὑψοῦται ὑπεράνω ἡμῶν, τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Ἰοπλοκάμου, τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν χαρὰν μεθ' ἧς οὗτος συνεώρταζεν ἐν μέσῳ ἐκείνων!

Ἀνασκάπτοντες τὴν χώραν τοῦ ἑνὸς ἀπὸ ζρώματος εἰς στρῶμα, θ' ἀνακαλύψωμεν ἐν μέσῳ ἀφθονίας ξηρῶν ἀνθέων τοὺς θεσμούς, τὰ ἤθη, τὰς ἰδέας ἐν ἀφθόνῳ βλαστήσει, ἐν μέσῳ λυρῶν, αὐλῶν, τυμπάνων, χρυσοῦ, δάφνης, ρεμβασμῶν. Ἐνῷ πάντα τὰ στρώ-

ματα τοῦ νέου ἀνθρωπίνου ἐδάφους, δηλαδὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἄλλου, θ' ἀναπέμπωσι τὴν εὐωδίαν τοῦ λιβανωτοῦ, τὸ χάρισμα τοῦ μύρου ἐν μέσῳ γενεᾶς γονυκλινοῦς, κλαιούσης ἐν μέσῳ συγκινήσεων ἱερῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας της.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Χ. Α. Ηλ.

ΕΝ ΒΛΕΜΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὁποῖα θὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς τοιαύτης ἀκαίρου Ἐπαναστάσεως οὐχὶ μόνον ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῖς ἔργοις σφαλούσης, ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς πολεμουμένης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συμμαχίας, ἥτις ἀπήντα ἐκ τοῦ ἐν Λεϐάχῃ συνηθροισμένου συνεδρίου τῶν ἐστεμμένων κεφαλῶν διὰ τοῦ κόμητος Ρώσσου Νεσερώλδου ὅτι «*αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις ἀπόφασιν ἔχουσι νὰ μὴ συνθηκολογήσωσι μὲ τὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ θὰ πολεμήσωσι παντοῦ τὸ κακὸν καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων*!!»

Εὐτυχῶς ὅμως τὸν πρῶτον τοῦτον κίνδυνον ὅστις θὰ ἦτο σπαραγμὸς ἐν σπαργάνοις, ἀπέτρεψεν ὁ ἀναφυεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει σφοδρὸς ἐκεῖνος περὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν παραδουναβείων ἡγεμονειῶν καὶ τῶν διὰ τοῦ Βοσπόρου ναυτιλομένων διπλωματικὸς ἀγών, ὅστις ἔστρεψεν ἐκεῖ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν τὴν προσοχὴν τῆς Πύλης καὶ ὅστις ἐπὶ τέλους κατέληξε εἰς τὴν διακοπὴν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πύλης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τότε ἐλογίσθη ὡς λίαν σπουδαῖον γεγονός. Καὶ τῷ ὄντι ἦτο σπουδαῖον, διότι ἀφ' ἑνὸς ἐνεθάρρυνε εἰς τὸ ἔργον τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς συγκοινωνίας μὴ μαθόντες τὴν κατὰ τοῦ Ὑψηλάντου προκήρυξιν τῆς Ρωσσίας, ἐνόμιζον ὅτι ὅσα αὐτὸς ἐκήρυσσεν ἦσαν ἀληθῆ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διέγειρε νέον ρεῦμα συμπαθείας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐν Εὐρώπῃ, ὅπερ τὰ μάλιστα καὶ τότε καὶ κατόπιν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ φεῦ! ὁ πρῶτος οὗτος κίνδυνος ἀπετράπη μὲν ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπεσοβήθη τελείως. Μετὰ τὴν θυσίαν δύναταί τις εἰπεῖν τοῦ Σιρογανώφ (*) πρὸς τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ ὀφείλωσιν εὐγνωμοσύνην ἄῤῥιδον, διότι θυσίαν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔκαμεν ἐγκαταλιπὼν τὴν θέσιν του χωρὶς νὰ ἔχῃ ὁριστικὴν τῆς κυβερνήσεώς του διαταγήν, μετὰ τὴν θυσίαν, λέγω, ἐκείνην, κύριος τοῦ διπλωματικοῦ πεδίου ἐγένετο ὁ λόρδος Στραγφόρδ πρέσϐυς τῆς Ἀγγλίας. Οὗτος ὡς εὐφυὴς ἀνήρ, ἀλλ' οὐχὶ συγχρόνως καὶ φιλέλλην, κατώρθωσεν οὐ μόνον εἰς τὴν Πύλην ἀπόλυτον, ἐνόσῳ τῷ ἦτο δυνατόν, ἐμπιστοσύνην νὰ ἐμπνεύσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλων αὐλῶν τὴν προσοχὴν νὰ ἐφελκύσῃ καὶ μάλιστα τῆς Αὐστρίας, ἧς ὁ πρωθυπουργὸς πρίγκηψ Μετερνίχος, ὁ φοϐερὸς ἐκεῖνος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐχθρός, εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ὅ,τι ἐζήτει. Ὁ ἀγὼν λοιπὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξηκολούθει τοῦ Στραγκφόρδου ἀγωνιζομένου νὰ συμϐιβάσῃ παντὶ σθένει τὴν Πύλην μετὰ τῆς Ρωσσίας, τοῦ δὲ Μετερνίχου προσπαθοῦντος πάλιν διὰ τοῦ Διαγγέλου του ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ ἀφαιρέσῃ μετὰ καὶ τοῦ Στραγκφόρδου πᾶν ὅ,τι ἡ Ρωσσία ἠδύνατο νὰ προϐάλῃ ὡς παράπονον κατὰ τῆς Πύλης. Εὐτυχῶς ὅμως οἱ κύριοι ἐκεῖνοι ἔκαμνον τὸν λογαριασμὸν φαίνεται χωρὶς τὸν ξενοδόχον. Τοῦ Ρωσσικοῦ ὑπουργείου προΐστατο ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος πρὸς ὃν ἀείποτε τὸ Ἑλλ. γένος ἔτεινε χεῖρα ϐοηθείας· καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος δὲν ἐπεθύμει νὰ διακυϐεύσῃ τὴν εἰρήνην, αὐτὸς ϐολιδοσκοπήτας καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ Ρωσσικοῦ λαοῦ καὶ τὸ ἐν Εὐρώπῃ ὁσημέραι αὐξανομενον ρεῦμα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, περιέπλεξε τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὅθεν καὶ ἂν ἐστρέφετο νὰ εὕρισκε καὶ ἓν κατὰ τῆς Πύλης ἐμπόδιον. Πλὴν ἀκόμη ἐκ τοῦ τραχήλου τῶν δυστυχῶν Ἑλλήνων δὲν εἶχεν ἀπομακρυνθῇ ἡ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους. Μάλιστα αὕτη ἤδη ἐπεκρέματο ϐαρυτέρα κατὰ τοῦ τραχήλου αὐτῶν, ὅτε καὶ δι' ἄλλα μὲν καὶ διὰ τὰς προόδους τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως, νέον συνῆλθεν ἐν Ζερνοϐύκῃ συνέδριον, διότι ἅπασαι αἱ δυνάμεις σχεδὸν ὅπως καὶ ἂν ἐνήργουν ἔτειναν νὰ καταπνίξωσιν καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι πᾶν ἐπαναστατικὸν κίνημα χάριν τῆς Εὐρώπης, ἀδιαφοροῦσαι πρὸς τὴν φωνὴν τῶν στεναζόντων δούλων καὶ τοῦ Θείου δικαίου!

Ἀλλὰ τὴν Ἑλλ. Ἐπανάστασιν διηύθυνε χεὶρ Κυρίου καὶ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ αὐτῆς. Τὸ 1821 εἶχε διέλθη μὲ μικρὰς μόνον ἀποτυχίας τῶν Ἑλλήνων, προελθούσας, ὡς προέφην, ἕνεκα τοῦ ἀκαίρου τῆς ἐκρήξεως. Τὸ 1822 παρήρχετο μὲ πλειοτέρας δάφνας. Καὶ τὸ 1823 εἰσήρχετο δύναταί τις εἰπεῖν μετελείαν νίκην. Τὰ ἐν Εὐρώπῃ πνεύματα συνεπάθουν σφόδρα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Σύλλογοι ἐσχηματίσθησαν παντοχοῦ, συνεισφοραὶ ἐγένοντο καὶ τὸ σπουδαιότερον πάντων ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ κοινοϐουλίου ἀνήρχετο ὡς πρωθυπουργὸς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὅστις πράγματι ἠγάπησε καὶ ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀνὴρ πρὸς ὃν ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἀνεγείρῃ ϐωμὸν καὶ νὰ τὸν θεοποιῇ ἐξίσου μὲ τὸν Καραϊσκάκη, νὰ τὸν κατατάσσῃ εἰς ἴσην μὲ τὸν Ἀνδροῦτσον μοῖραν, καὶ νὰ μὴ τὸν θεωρῇ ἧττονα τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Κανάρη καὶ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἡμιθέων. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος εἶνε ὁ Γεώργιος Κάνιγκ, ὁ σφοδρότερος τῶν συγχρόνων του ρητόρων, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Πρόκες Ὅστεν ἀλλὰ καὶ ὁ φιλελληνικώτερος πάντων.

Οὗτος, μόλις ἀνέλαϐε τὰ ἡνία τοῦ Κράτους ἔστρεψε ἀμέσως τὰ ϐλέμματά του πρὸς τὴν ἐξωτε-

(*) Πρέσϐυς τῆς Ῥωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ρικὴν πολιτικὴν, καὶ δι' ἑνὸς ἐγγράφου του, δι' οὗ ἐμέμφετο τρόπον τινὰ τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν τοῦ Στραγκφόρδου, ἐδυσχέρανε τὴν θέσιν αὐτοῦ παρὰ τῇ Πύλῃ, ἡ ὁποία ἐκ τῶν προηγουμένων πάντοτε κρίνουσα οὐδέποτε περιέμενε τοιαύτην ἀπότομον μεταβολὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπουργείου. Κατόπιν ἤρξατο ν' ἀπομακρύνηται τῶν ἄλλων αὐλῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ τέλος φανερὰ διεκήρυξε συμπάθειαν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ζήτημα πρὸ πάντων, ὅτε πλοῖα Ἀγγλικὰ εἰσεκόμιζον στῖον καὶ πολεμοφόδια εἰς Ἑλληνικὰ φρούρια, ὅτε ὁ λόρδος Βύρων ἔστηνε τὴν σκηνήν του ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὅτε δάνεια συνεμολογοῦντο Ἑλληνικὰ ἐν τῷ κράτει του καὶ τέλος ὅτε ἀπήντα εἰς ἐγγραφόν τι τῆς προσωρινῆς Ἑλλ. κυβερνήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο σπουδαιότατον. Διότι ὅσῳ ἰδιωτικὴ ἀπάντησις καὶ ἂν ἦτο αὕτη ὑπὸ τὸν τύπον καθ' ὃν ἐδόθη, πρὸς μέλος τῆς Ἑλλ. κυβερνήσεως τὸν Μαυροκορδάτον, ἐνεῖχε ὅμως στοιχεῖα ἅτινα δὲν ἀπέκλειον τὸ δικαίωμα τῇ Ἑλλ. κυβερνήσει νὰ καυχᾶται ὅτι ἐλάμβανεν ἀπάντησιν τοιούτουὑπουργείου,ἔως καὶ ἀνεπισήμως.

Οὕτω πως καὶ ὁ δεύτερος οὗτος κίνδυνος ἀπεσοβήθη χάρις εἰς τὸν φιλέλληνα ἐξ Ἀλβιόνος ὑπουργόν. Καὶ ναὶ μὲν τρίτος ἤδη ἐπεφαίνετο διὰ τοῦ ἐξ Ἀλβιόνος χρυσοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἂν ἔλειπε ἐκεῖνος, θὰ ἔλειπε καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλλὰς σήμερον. Διότι ἡ θέσις αὐτῆς μὴ εὑρισκούσης που ἐν τοιαύτῃ πολεμικῇ καὶ ἀβεβαίᾳ καταστάσει ἐξωτερικήν τινα πίστιν καὶ ὑποστήριξιν, θὰ καθίστατο δυσχερεστάτη καὶ θὰ ἰσοδυνάμει μὲ πλήρη ἀποτυχίαν τῆς ὅλης ἐπαναστάσεως καὶ μὲ πανηγυρικὴν ἀποδοκιμασίαν τῶν πράξεων αὐτῆς. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ἔθνος τὸ ὁποῖον οὐδὲ τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματός του ἔθεσεν, νὰ κτίσῃ ὁλόκληρον οἰκοδόμημα ὅταν, μὲ ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν ἣν ἔχει νὰ ἐργασθῇ, στερεῖται τῆς οἰκοδομησίμου ὕλης. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὰ πρῶτα στοιχεῖα δύναταί τις εἰπεῖν τῆς ὕλης ταύτης παρέχει ἡ Ἀγγλία, ἰδοὺ λοιπὸν τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἀναγνώρισιν κράτους ποιεῖται τὸ Ἀγγλικὸν κοινοβούλιον, οὗτινος τὸ παράδειγμα σπεύδωσι νὰ μιμηθῶσι κατόπιν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ρωσσία, αἵτινες καὶ αἱ τρεῖς ὁμοῦ ἐπετέλεσαν τὸ ἀξιομνημόνευτον ἐκεῖνο γεγονὸς ἐν Ναυαρίνῳ, ὅπερ ἀνεκήρυξε τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν καὶ ἠνάγκασε καὶ τὰς ἄλλας ἀντιφρονούσας ἕως τότε δυνάμεις τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιουμένας, ν' ἀναγνωρίσωσι κατόπιν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς.

Ὅθεν ἑορτάζοντες τὴν ἑβδομηκονταετηρίδα καὶ στεφανοῦντες τοὺς ἀθανάτους ἡμῶν πρωτεργάτας καὶ ἀθλητὰς τῆς ἐπαναστάσεώς μας, μὴ λησμονῶμεν καὶ τοὺς τὰ μάλα συντρέξαντας εἰς τὴν ἐλευθερίαν μας ἀκραιφνεῖς ἐκείνους φιλέλληνας. Ἔχοντες ὑπ' ὄψει μας ὅτι ὅτε ὁσονούπω θὰ ζητήσωμεν τὰ πανάρχαια ἐπὶ τῆς γῆς θεῖα δίκαιά μας, δὲν θὰ λείψωσιν καὶ ἄλλοι Κάνιγκ καὶ ἄλλοι Βύρωνες καὶ ἄλλοι Σανταρόζαι καὶ Φαβιέροι.

Ἀθήνησι, 26 Μαρτίου 1891. Θ. ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

ΕΚΕΙΝΗ ΚΥΜΒΑΛΙΖΟΥΣΗ

I

Ἐνῷ τριγύρω τῶν παθῶν βοᾷ ἡ τρικυμία
Καὶ φέρεται θρηνητικὸν τὸ φάσμα τῆς ὀδύνης,
Αἴφνης ἐγγύς μου μουσικὴ ἀκούεται ἁρμονία.
Ἐγείρομαι καὶ προσηλῶν τὸν νοῦν ἐν ἠρεμίᾳ,
Εἰς πάντα τόνον καὶ παλμὸν τὸς μουσικῆς ἐκείνης,
Ἐξαίρομαι ἀλλοφρονῶν, κουφόνους ἀνυψοῦμαι
Καὶ εἰς ἀγκάλας μαγικῶν ὀνείρων λησμονοῦμαι.

—

Εἶνε Ἐκείνη κρούουσα τὸ κλειδοκύμβαλόν της
Καὶ τῆς ψυχῆς της χύνουσα ἐκτὸς τὴν ἁρμονίαν·
Εἰς τοὺς δακτύλους τοὺς ἁβροὺς τῶν τορνευτῶν χει-
[ρῶν της
Σφριγᾷ καὶ πάλλει ἔμπλεον ζωῆς τὸ ὄργανόν της
Καὶ ἠχοι ἀναπέμπονται κλονοῦντες τὴν καρδίαν.
Εἶν' ἐμπνευσμένη Σίβυλλα, ἐνθουσιῶσα Μοῦσα
Κ' ἡ μουσική της φαίνεται ἐξ οὐρανῶν ἠχοῦσα.

—

Τὴν νύκτα δ' ὅτε τῆς ζωῆς ὁ θόρυβος κοπάζει
Καὶ ἐξαπλοῦται ὡς νεκρὰ σιωπηλὴ ἡ φύσις
Κ' ἐκείνη μὲ τὸ κύμβαλον αὐτῆς διασκεδάζει,
Θὰ ἔλεγέ τις πῶς τὸ πᾶν ψυχούμενον ρεμβάζει
Κ' αἰσθάνεται κρυφὴν τρυφὴν, προσκτώμενον αἰσθήσεις.
Ῥῖγος γλυκὺ καὶ φρικιασμὸς ἀόριστος ἁπλοῦται
Καὶ πνεύματος ἡδονικοῦ ἡ ἔκτασις πληροῦται.

—

Ἆ! ἦ ἡ φύσις πράγματι εἶν' ἔμψυχος καὶ ζῶσα,
Ἡ μὲ μεθύσκει τ' ἀσμά σου καὶ μὲ πλανᾷ, φιλτάτη.
Ὦ! παῖζε, παῖζε πάντοτε φαιδρὰ κ' ἐνθουσιῶσα,
Χῦνε μαγείαν καὶ ζωὴν καὶ ὀργασμὸν εἰς ὅσα,
Εἰς ὅσα πρὶν ἡ νέκρωσις κ' ἡ θλῖψις ἐπεκράτει.
Ποθῶ, ποθῶ τὴν μουσικὴν ἐκείνην ν' ἀκροῶμαι
Κ' εὐλογητὴ ἡ πλάνη μου νὰ εἶνε—ἂν πλανῶμαι.

II

Ἦτο ὁ κόσμος ἄξεστος καὶ ἄγριος ἀκόμα
Κ' αἱ πόλεις ἦσαν φωλεαὶ θηρίων ἀνθρωπίνων·
Ἀλλὰ ἠκούσθη ἔξαφνα τῆς μουσικῆς τὸ στόμα
Κ' εὐθέως τό ἀνθρώπινον ἐγαλβανίσθη πτῶμα
Κ' ἠγέρθη, τὴν καρδίαν του πρὸς ὕψη διευθῦνον.
Ναί, ναί· τοῦ Λίνου ὁ αὐλός, ἡ λύρα τοῦ Ὀρφέως
Ὑπῆρξαν ἐγερτήριον τοῦ ὕπνου τοῦ βαθέος. . .

—

Κατόπιν νέοι ἥλιοι, λαμπροὶ ἀστέρες ἄλλοι
Νέαν ἐπέχυσαν ζωήν, καὶ φῶς καὶ κάλλος νέον·
Ὁ Βέρδης καὶ ὁ Ὄφφεμπαχ καὶ ὁ Ροσσίνης ψάλλει
Κ' ἡ Οἰκουμένη ἅπασα μαγεύεται καὶ πάλλει
Ἐξ αἰτημάτων ὑψηλῶν καὶ ἐκ παθῶν γενναίων.
Οὐδεὶς ποτὲ κατακτητὴς κατώρθωσεν εἰσέτι
Ὅσα ἓν ᾄσμα τοῦ Μοζάρτ ἢ ἓν τοῦ Δονιζέτη.

—

Τὸν ἄνθρωπον μετέβαλλεν ἡ μουσικὴ καὶ μόνη·
Αὐτὴ τὴν ὄψιν ἤλλαξε τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου·
Αὐτὴ καλλύνει τὴν ψυχὴν, αὐτὴ τὸν νοῦν ὑψόνει.
Καὶ ὁ Θεὸς εἰς μουσικὴν αἰώνιον ἐνόνει
Τὰ ἀδελφά σου Χερουβεὶμ ἐπάνω τοῦ ἀπείρου.
Καὶ ὁ Θεὸς τῆς μουσικῆς ποθεῖ τὰς συγκινήσεις·
Ἀγάπα την, ὦ φίλη μου, καὶ σὺ καὶ σὺ ἐπίσης.

III

Κυμβάλιζε, κυμβάλιζε κ' εὐθύμει καὶ μειδία
Καὶ παῖζε, παῖζε ἱλαρά, μακρὰν παθῶν καὶ πόνων·
Ὁ βίος σου ὡς συνεχὴς ἂς ρέῃ ἁρμονία
Καὶ εἴθε πᾶσα ἔνδον σου νὰ παύσῃ τρικυμία
Εἰς τοῦ κλειδοκυμβάλου σου τὰς ἀναπάλσεις μόνον.
Εἴθε κ' ἐγὼ εἰς τὴν θερμὴν ἀγκάλην σου ἐπάνω
Κ' εἰς ἕν σου μέλος συμπαθὲς, ὦ κόρη, ν' ἀποθάνω!..
Ἐκ Θήρας

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Τριακόσια ἔτη μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ἤτοι τὸ ἔτος 1790, ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, μετέφερεν ἐκ τοῦ Ἁγίου ὄρους δύο ἱεροψάλτας, ὧν ὅμως ἡ μελῳδία καὶ τὸ ὕφος ἦσαν παραφθαρμένα, καὶ παρ' ὧν ἐδιδάχθη τὴν Μουσικὴν ὁ ἐκ Λαρίσσης Δανιήλ, Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος καὶ ἄλλοι τινές· ἐμελοποίησαν δὲ Χερουβικά, Κοινωνικά, Πολυελαίους καὶ πολλὰ ἄλλα ᾄσματα. Ὁ Πέτρος εὐφυέστερος, καλλίφωνος καὶ μελοποιὸς ἄριστος, ἐμελοποίησε καὶ ὀθωμανικὰ ἐξωτερικὰ ᾄσματα τὰ ὁποῖα τραγῳδῶν ἐν τοῖς καφενείοις, προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ διὰ νυκτὸς μετέφερον αὐτὸν μετημφιεσμένον εἰς τ'ἀνάκτορα τοῦΣουλτάνου καὶ ἐτραγῴδει, ὠνόμασαν δ'αὐτὸν οἱ Ὀθωμανοὶ κλεπτοπέτερον.Οὗτος λοιπὸν ἐπρόσθεσε στροφάς τινας ὀθωμανικὰς εἰς τὰ κοινωνικά του, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ μαθητής του Πέτρος Βυζάντιος μιμούμενος τὸν διδάσκαλόν του, καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἱεροψάλται ἵνα δείξῃ ἕκαστος τὴν τέχνην του προσθέτοντες τοιούτας ἐξωτερικὰς στροφὰς, ἔφερον τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν εἰς ὃ σημεῖον εὑρίσκεται σήμερον· δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἀλλ' ἐτόλμησαν τινὲς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰ ἰδιόμελα τροπάρια τοιαύτας στροφάς, ὥστε ἐμόλυναν καὶ αὐτὸ τὸ ἀκέραιον ὕφος τοῦ στιχηραρικοῦ μέλους. Καλῶς ποιῶν ὁ Πλούταρχος παρεπονεῖτο διότι ἀντὶ τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, τῆς εὐγενοῦς, τῆς θείας,τῆς σεμνῆς εἰς τὴν ὁποίαν τὰ πάντα ἦσαν σοβαρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ, οἱ μεταγενέστεροι λυρισταὶ καὶ κιθαρῳδοὶ τριπλασιάσαντες τὰς χορδὰς τῶν ὀργάνων των, μετεχειρίσθησαν ἐκείνην τῶν θεάτρων τὴν Μουσικὴν, ἥτις δὲν κάμει ἄλλο τι ἢ νὰ ἐμπνέῃ τρυφερότητα καὶ ἀκρασίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἶνε δὲ ἀδύνατον νὰ προφυλαχθῇ τις ἀπὸ τὰς κινδυνώδεις ἡδονὰς μιᾶς διεφθαρμένης καὶ ἀτάκτου Μουσικῆς, καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον δέον νὰ προφυλαχθῇ ἕκαστος ἀπὸ τοιαύτην διαφθοράν, καθότι ἡ Μουσικὴ αὕτη φθείρει καὶ τὰ ἤθη. Ἑπομένως οἱ μουσικοὶ πρέπει νὰ ἐρανίζωνται τὴν Μουσικὴν ἀπὸ εἰδήμονας καὶ ἐναρέτους ἄνδρας· οὕτω καὶ ἡ ἡμετέρα Μουσικὴ ἀπωλέσθη ὅτε προσετέθησαν εἰς αὐτὴν ξέναι καὶ ἀλλοεθνεῖς στροφαί.

Ἐν τῷ Σταυροδρομίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπάρχει τέμενος ὀθωμανικὸν, εἰς ὃ κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ Πέμπτην μετὰ μεσημβρίαν συνέρχονται οἱ Μεεβλεβίδες (τάγμα δερβισῶν) καὶ παίζουν τὴν πανδώραν, εἶδος ὀργάνου (νέϊ καλουμένου). Ἐὰν εὑρεθῇ περίεργός τις ἐκ τῶν ἡμετέρων μουσικῶν καὶ ἀκούσῃ ψαλλόμενα τῶν πολυελαίων, τῶν ἤχων τεταρτου καὶ τοῦ πλαγίου πρώτου, ἀπαράλλακτα ὡς εἶναι τυπωμένα εἰς τὰς ἀνθολογίας, ἤθελεν ἐρωτήσει· τίνες ἄρα, ἡμεῖς, παρελάβομεν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς, ἢ ἐκεῖνοι ἀπὸ ἡμᾶς; νομίζω ὅτι ἡμεῖς παρελάβομεν αὐτὰ ἀπὸ ἐκείνους διότι ἡμεῖς τοιαῦτα δὲν ἔχομεν, οὐδ' ὑπάρχουσι τοιούτου εἴδους στροφαὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Μουσικῇ.

Β'. Ἡ Κρητική. Τοιαύτην ποτὲ οἱ Κρῆτες δὲν ἀπέκτησαν, ἀλλ' ἐχρῶντο τῇ ἀρχαίᾳ Βυζαντινῇ ἤτοι τῇ τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τῇ τῶν μετὰ ταῦτα Ὑμνογράφων. Ἀλλ' οἱ Κρῆτες ἄπειροι ὄντες καὶ ἀμαθεῖς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν περιῆλθον ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῶν Ἐνετῶν ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους αἰῶνας, παρέλαβον τὴν Μουσικὴν ἐκείνων καὶ συνεχώνευσαν μὲ τὴν ἑαυτῶν, ὅτε δὲ ἐκυριεύθη ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, τότε οἱ ἐν τῇ νήσῳ διαμένοντες Ἑπτανήσιοι καὶ πολλοὶ πρόσφυγες Κρῆτες μετηνάστευσαν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους πρὸς διάσωσίν των· οἱ δὲ Ζακύνθιοι καὶ Κερκυραῖοι, ἔκδοτοι εἰς πᾶν εἶδος Μουσικῆς, παρεδέχθησαν καὶ τὴν τῶν Κρητῶν, ὡς μετέχουσαν καὶ τῆς Ἐνετικῆς ἣν ἐπρέσβευον, οὕτω δὲ οἱ Ἑπτανήσιοι συνεκέρασαν πάσας ὁμοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Κρῆτες ὑπερεῖχον χρώμενοι τῇ Βυζαντινῇ Μουσικῇ, ἐπροτιμήθη νὰ ψάλληται ἡ Κρητικὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτως ἔλαβε τὸν τίτλον καὶ τὸ ἐπώνυμον «Κρητικὴ ἀρχαία Μουσική». Τροπάρια τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως μελοποιημένα ἀπὸ Κρῆτα εἰσὶ καταχωρημένα ὑπὸ τὴν σελίδα (194) τοῦ εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον κατατεθέντος τεμαχίου.

Γ'. Ἡ τοῦ Χαβιαρᾶ· αὕτη εἶναι ὅλως Ἰταλική. Ὁ Χαβιαρᾶς οὗτος ἐλθών ποτε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἠτήσατο νὰ εἰσαγάγῃ τὴν Μουσικήν του ἐκεῖ, ἀλλὰ περιφρονηθεὶς καὶ ἀποπεμφθεὶς κατέφυγεν εἰς Τεργέστην, ὅπου καὶ ἔστησε τὴν ἔδραν του, ἄπειρος δ' ὢν καὶ ἀποτυχὼν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἑλληνικῶν λέξεων, ἐμελοποίησεν αὐτὰς παροξυτόνως· ἡ μουσικὴ αὕτη κατ' ἀρχὰς μετεδόθη εἰς τινας μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς διέμενον Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν ηὐδοκίμησε καὶ ἀπεπέμφθη.

Μετάφρασις τῆς Μουσικῆς ταύτης εὕρηται ἐν σελίδι (139) τοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον τεμαχίου.

Ἡ ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς μελῳδία εἶναι δέησις καὶ αἴτησις πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὅστις δέεται καὶ αἰτεῖ πρέπει νὰ ἔχῃ ἦθος ταπεινόν, ἱκετευτικόν, κατανυκτικὸν καὶ νὰ προφέρηται ἡ μελῳδία μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ σέβας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ οὐχὶ δι' ἀγώνων καὶ κακοήθων κινημάτων τοῦ σώματος νὰ φωνάζῃ ἀντὶ νὰ ψάλλῃ μὲ ἀγρίας καὶ ἀρρύθμους φωνάς· διὰ τοῦτο οἱ Ἀποστολικοὶ καὶ οἱ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἱεροὶ κανόνες ἀπαγορεύουσιν αὐστηρῶς νὰ χοροστατοῦσιν ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἐκκλησίαις οἱ τυχόντες καὶ τυχόντας ἐννοεῖ: α') τοὺς ἀπείρους, ἀμαθεῖς καὶ ἀσέμνους ἐξ ὧν προέρχονται ἀταξίαι καὶ χασμῳδίαι· β') ἐκείνους, ὧν τὰς θυμελικὰς μελῳδίας, τὰς ἀγρίας καὶ ἀσυναρτήτους φωνὰς, κομπαζόμενοι διατηρῶσι· γ') ἐκεῖνοι οἵτινες συμμιγνύουσι τὸ ὕφος τῶν πνευματικῶν ᾀσμάτων μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ δ') τοὺς καθ'

ἕξιν καὶ ἐξ ἀκοῆς ἀτέχνως ψάλλοντας τὰ συνήθη ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα· διὸ ὁ ἱεροψάλτης πρέπει νὰ ἦναι καλλίφωνος, μιμητικὸς κατὰ φύσιν καὶ μάθησιν, νὰ ἀπαγγέλλῃ τοὺς φθόγγους τῶν κλιμάκων τῶν ὀκτὼ ἤχων ἀπταίστως, ὡς ἐκανονίσθησαν ἀπὸ τοὺς διοργανωτὰς τοῦ νέου συστήματος, καὶ νὰ γνωρίζῃ τὰ χρονικὰ καὶ ἄχρονα σημεῖα τῆς Μουσικῆς, νὰ ἦναι ὁπωσοῦν πεπαιδευμένος εἰς τὴν γλῶσσάν μας διὰ νὰ ἐννοῇ τὸ νόημα τοῦ ψαλλομένου τροπαρίου, νὰ μὴ ἐπιχειρῇ νὰ ψάλλῃ ἢ νὰ μελοποιῇ ἄσματα κατὰ τὴν φαντασίαν του, καὶ νὰ μὴ ἐπιμένῃ μὲ πεῖσμα εἰς τὰ σφάλματά του τὰ ὁποῖα ἡ ἀλαζονία καλύπτει πολλάκις ὑπὸ τὸν πλάνον χιτῶνα τῆς ὀρθότητος· ἵνα τοιοῦτος ἀποκατασταθῇ, ἀπαιτεῖται διδασκαλία ἀπὸ εἰδήμονας μουσικούς, καὶ διὰ νὰ εὐρεθῶσι τοιοῦτοι ἀπαιτεῖται ἡ σύστασις Μουσικῆς Σχολῆς· πῶς δ' αὕτη ἀποκατασταθήσεται; ὀφείλομεν ἅπαντες ἀφοῦ ἡ θεία πρόνοια ηὐδόκησε τῶν Ὀθωμανῶν ν' ἀποτινάξωμεν τὸν δύσποτμον ζυγὸν καὶ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν προβαίνωμεν διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ν' ἀποτινάζωμεν καὶ τὸν ζυγὸν τῶν προλήψεων καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, ὀφείλομεν ἐὰν θέλωμεν νὰ διασώσωμεν τὸν προγονικόν ἡμῶν θησαυρόν: τὴν Μουσικήν μας καὶ νὰ ἐπαναφέρωμεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν δόξαν, εὔκλειαν καὶ τελειότητα, νὰ σπεύσωμεν ὁμοθυμαδὸν οἱ ἐντὸς καὶ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες νὰ δώσωμεν πᾶσαν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, ἡ δὲ Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ μὴν ὠκνεύωσι καὶ ἀκηδῶσιν ἐν τῇτοιαύτῃ σπουδαίᾳ ἐθνικῇ καὶ θρησκευτικῇ ὠφελείᾳ, ἀλλ' ἂς χωρίσωσι καί αὗται μετὰ τοῦ ἔθνους ἓν βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς ἵδρυσιν τοιαύτης Σχολῆς, δι' ἧς οὐ μόνον μουσικοὶ ἔντεχνοι θέλουσι μορφωθῇ, ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι θέλουσι γυμνασθῇ τὴν ψαλτικὴν ἐντέχνως καὶ ἐπιστημονικῶς.

Ἵνα τεθῇ φραγμὸς εἰς τὰς εἰσαγομένας ἐν ταῖς Ἱεραῖς ἡμῶν Ἐκκλησίαις ξένας Μουσικὰς (ἐννοεῖται καὶ διὰ τὴν νέαν Βυζαντινὴν) ἐμελοποίησα κατ' ἦχον, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ προσεγγίσω εἰς τὸ ὕφος καὶ τὴν μελῳδίαν τῶν ἀρχαίων Ἀσματογράφων, ἅπαντα τὰ ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ ψαλλόμενα ἄσματα, καὶ ἕτερα ὅμοια ἁπλούστατα μελοποιημένα, ἅτινα δύνανται εὐμαθεῖς ἱεροψάλται νὰ ψάλλωσιν αὐτὰ διὰ χοροῦ, καταχωρημένα δὲ εἰς τὸ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον κατατεθὲν τεμάχιον ὑπὸ τὰς σελίδας (99—121).

Τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον συνέταξα ὅπως δώσω νύξιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἑλληνικώτερον τὴν Μουσικήν, ἧς ἡ σπουδαιότης τυγχάνει μεγίστη.

Ἐν Θήρᾳ.

Α. Ν. Σιγαλας.

ΘΑΛΗΣ ΚΑΙ ΣΟΛΩΝ
ΑΣΤΕΙΕΥΟΜΕΝΟΙ

Καὶ οἱ δυό τους σοφοὶ ἄνθρωποι. Ἴσως ὁ δεύτερος ἦτο σωφώτερος. Τοῦτο δὲν ἐξετάζω· θὰ σᾶς διηγηθῶ ἓν ἀρκετὰ νόστιμον ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν εἰς τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἐκ Μιλήτου Σοφοῦ.

Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι ὁ Σόλων δὲν ὡμοίαζε τοὺς σημερινούς Ἀθηναίους. Ἐκεῖνος ἠγάπα νὰ περιηγεῖται. Νὰ πηγαίνει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Νὰ διδάσκηται. Ἔκαμνε δηλαδὴ πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον, θὰ τὸν ἐπερίπαιζον ἴσως ἴσως οἱ σημερινοί τῶν Ἀθηνῶν κάτοικοι, εἰς πολλούς, τῶν ὁποίων εἶνε ἄγνωστος καὶ αὐτὴ ἡ Κηφισσιά.

Ὁπωσδήποτε ὁ Σόλων ἔκαμε τὸ ταξειδί του μέχρι Μιλήτου. Τὸν ἐφιλοξένησε ὁ Θαλῆς. Δὲν εἶνε γνωσταὶ αἱ πρῶται λέξεις τῆς συνεντεύξεώς Ἀλλ' ὁ Σόλων ἀπορροῦσε, διότι οὔτε παιδιὰ οὔτε γυναῖκα ἔβλεπεν εἰς τὸ σπήτι τοῦ Θαλῆ.

— Μά γιά νὰ σοῦ πῶ, τῷ λέγει, ποῦ εἶνε ἡ γυναῖκά σου, τὰ παιδιά σου;

— Ὦ! Σόλων μὲ ἐρωτᾷς πράγματα ἀνόητα!

— Μὰ ἐγέρασες καὶ ἀκόμα δὲν παντρεύτηκες;

Ἐγύρισε τὰ λόγια του ὁ Θαλῆς. Ἤλλαξε δηλ. θέμα ὁμιλίας. Ἐπέρασαν ἀρκεταὶ ἡμέραι. Καὶ οἱ δύο σοφοὶ ἐφιλοσόφουν καὶ διεσκέδαζον. Μίαν ἡμέραν, παρουσιάζει ὁ Θαλῆς ἕνα ξένον εἰς τὸν φίλον του τὸν Σόλωνα.

— Σόλων, σοῦ παρουσιάζω ἕνα πατριώτη σου, ὅστις ἦλθε πρὸ δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

— Καλῶς ἦλθες συμπατριώτα! Πόθεν εἶσαι;

— Ἀπό τὴν Κοίλην (Βάθεια).

— Καὶ τί νέα λοιπὸν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας; Τί ἔκαμαν ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι. Τηροῦν τοὺς νόμους ποῦ τοὺς ἔβαλα ἢ ὄχι;

— Μάλιστα, τους τηροῦν ὅλοι των. Ἀλλὰ λέγουν πῶς ὁ Πεισίστρατος καθὼς μ' ἔλεγεν ἕνας ἐξάδελφος μου, ἦλθε ταῖς περασμέναις καταματωμένος. Ἐκάθητο ἐπάνω στὸ κάρρο, καὶ ἔδειχνε ταῖς πληγές του, καὶ ἔλεγε πῶς τὸν ἔπιασαν οἱ ἐχθροί του καὶ τὸν μαχαίρωσαν. Καὶ ἔτρεχεν ὁ κόσμος, καὶ ἔκαμαν *δημαγωγίαν* δι' αὐτόν. Μὰ δὲν ξέρω πλέον τί ἀπέγεινε, γιατί ἐγὼ μπαρκαρίσθηκα στὸ καΐκι καὶ ἦλθα ἐδῶ.

— Μὰ ἄλλο τίποτα δὲν συνέβηκε στὰς Ἀθήνας;

— Α! Θυμοῦμαι πῶς ἔγινε μία κηδεία μεγάλη. Ἔθαψαν ἕνα πλουσιόπαιδο.

— Τίνος παιδὶ νὰ ἦτο, δὲν θυμᾶσαι;

— Μοῦ εἶπαν τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του, ἀλλὰ τὸ ἐλησμόνησα.

— Μήπως τὸν ἔλεγαν *Σόλωνα*;

— Ἄ! μάλιστα, τὸ παιδί σου ἦτο Σόλων, τὸ παιδί σου.

Μὰ τὸν Πλούτωνα, τὸ παιδίσου. *Ζωὴ σὲ λόγου σου.* Ε! τοὔκαμαν ὅμως μεγάλη κηδεία!

Καὶ ὁ Σόλων ἤρχισε νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ κτυπᾷ τὸ κεφάλι του, ποῦ ἔχασε τὸν υἱόν του. Καὶ ἔκλαιε

καὶ ἔκλαιεν ὁ δυστυχής. Ἀλλὰ τοῦ κακοφάνηκε γιατὶ ὁ φίλος του ὁ Θαλῆς ἐγέλα ἀντὶ νὰ λυπηθῇ καὶ ἐκεῖνος.

Ἐπὶ τέλους τὸν ἐλυπήθη καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι τὸ ἔκαμε χωρατὰ γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ διατὶ δὲν ὑπανδρεύθη. «Ταῦτα, ὦ Σόλων, τῷ εἶπε, ἐμὲ γάμον ἀφίστησιν, ἅ καὶ σὲ κατερείπει τὸν ἐρρωμενέστατον· ἀλλὰ θάρρει τῶν λόγων ἕνεκα τούτων· οὐ γὰρ εἰσιν ἀληθεῖς»

Καὶ ἐγέλασαν. Καὶ ἐφιλοσόφησαν περὶ τοῦ γάμου.

Ἀθήνησι 1891

Χρ. Α. Παπαδοπουλος

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ
ΩΣ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Δὲν πρέπει ποσῶς οἱ διδάσκαλοι νὰ ἐπιτρέπωσι τοῖς μαθηταῖς τὴν θέαν ἀνηθίκων ἀντικειμένων, τὴν συναναστροφὴν μετὰ φαύλων καὶδιεφθαρμένων ἀνθρώπων, διότι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην «εὔλογον οὖν ἀπελαύνειν τοὺς παίδας ἀπὸ τῶν ἀκουσμάτων καὶ τῶν ὁραμάτων τῶν ἀνελευθέρων· ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τι τῶν τοιούτων (αἰσχρῶν) ἐξορίζομεν, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν ἢ γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμονας» Πολιτ.

Πρέπει νὰ ἀπαγορεύωσιν αὐστηρῶς τὴν ἀνάγνωσιν ἀπρεπῶν μυθιστορημάτων, ὡς λ. χ. τῶν «Ψυχώσεων» καὶ ἄλλων, διότι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοιούτων μυθιστορημάτων «πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα,οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός» κατὰ τὸν Προφητάνακτα. Διὸ οὐδεὶς εὖ φρονῶν συγχωρεῖ οὔτ' ἀνέχεται τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν ὡς ἐξαπατώντων τὴν φαντασίαν πρὸς βλάβην ἠθικήν, πνευματικὴν καὶ κοινωνικήν. Ὥστε ἵνα ἀνακτήσηται καὶ πάλιν ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία φρόνημα Ἑλληνικόν, ἦθη χρηστά, νοῦν καὶ καρδίαν Ἑλληνικὴν καὶ μεγαλοφροσύνην, πίστιν εἰς τὸν Χριστόν, σέβας καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους καὶ εἰς τοὺς γονεῖς, τοὺς ὁποίους τὴν σήμερον δυστυχῶς περιφρονεῖ καὶ ὑβρίζει καὶ βλασφημεῖ, καὶ τοῦτο, διότι πλῆθος κυρίων διδάσκοντες τῇ νεολαίᾳ, ὅτι δὲν ὑπάρχει μέλλουσα ζωή, κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις, ἀλλὰ μόνον ἡ παροῦσα ἐν ᾗ πρέπει, κατ' αὐτούς, νὰ ζῶμεν οὐχὶ ὡς λογικὰ ὄντα, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνιστάμενα ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ὁδηγοῦσιν αὐτὴν πρὸς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας συνεπῶς δὲ αὐτὸ τὸ ταλαίπωρον ἔθνος, διότι ἀναντιρρήτως ὅταν οἱ κυβερνῆται καὶ ναῦται πλοίου τινὸς ἐν ὥρᾳ τρικυμίας καὶ καταιγίδος γλεύκους μεθυσθῶσιν, τὸ πλοῖον ἐκεῖνο θέλει ἐξοκείλει· ἵνα, ἀνακτήσηται ἡ νεολαία πάντα τὰ ἀνωτέρω, πρέπει ἀδιαλείπτως νὰ διδάσκηται τὰ μέσα, τὰ πρὸς ἠθικὴν ἀγωγὴν συντελοῦντα καὶ ἅτινα κατὰ Πλούταρχον εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: «τὸν βίον ἀτρύφητον ἀσκεῖν, τὸ τὴν γλῶσσαν κατέχειν, τὸ τῆς ὀργῆς ὑπεράνω γίγνεσθαι, τὸ τῶν χειρῶν κρατεῖν». Ἐν τῷ σχολείῳ δέον νὰ διδάσκηται ἡ νεολαία τὰ Ἱερὰ γράμματα, τὰ μόνα δυνάμενα σοφίσαι εἰς σωτηρίαν καὶ στηρῖξαι εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας «ἥτις πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης (α΄ Τιμ. δ΄ 8). Οἱ διδάσκαλοι δέον νὰ ἐμφυτεύσωσιν εἰς τὰς ἁπαλὰς καὶ εὐπλάστους καρδίας τῶν νέων τὰ σπέρματα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ γυμνάζωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Ἐν τῷ Σχολείῳ δέον νὰ διδάσκωνται οἱ μαθηταί, ὅτι πρέπει νὰ φροντίζωσι καὶ περὶ τῆς πατρίδος, διότι κατὰ τὸν Δημοσθένην δὲν ἐγεννήθησαν μόνον διὰ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πατρίδα. «Ἠγεῖτο ἕκαστος οὐ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ μόνον γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι» (Δημ. π. στέφ. 205). Κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ἐλευθερώσαντας ἡμᾶς τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ ἀπὸ τῆς τυραννίας, πρέπει νὰ φροντίζωσι καὶ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ τῆς πατρίδος

Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστην τὴν ἁγίαν
Γιὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν,
Γιὰ αὐτὰ τὰ δύο πολεμῶ...

Ἐν τῷ σχολείῳ πρέπει νὰ μανθάνωσιν οἱ νέοι τὴν σωφροσύνην δι' ἧς δύνανται νὰ διατηρήσωσι καὶ τὴν ὑγείαν αὐτῶν καὶ τὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ αὐτῶν ἀγαθὰ «ἔτι δὲ μόνην αὐτὴν τὴν σωφροσύνην ἀποφαίνων (ὁ Πυθαγόρας) περιειληφέναι καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, διατηροῦσαν τὴν ὑγείαν καὶ τὴν τῶν βελτίστων ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμιαν» (Ἰαμβλ. αὐτ. 41).

Τὸ σχολεῖον εἶναι ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξερχόμενοι οἱ παῖδες πρέπει νὰ γνωρίζωσι «τί εὐσεβές, τί ἀσεβές· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς κἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δ' ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικαίως κεκλεῖσθαι» (Ξενοφ. Ἀπομ. 1, 6, 15). Προσέτι δὲ πρέπει νὰ γνωρίζωσιν ἐξερχόμενοι ἐκ τῶν σχολείων «τί τὸ καλόν, τί τὸ αἰσχρόν· τί τὸ δίκαιον, τί τὸ ἄδικον· τί τὸ συλλήβδην αἱρετόν, τί φευκτόν· πῶς θεοῖς, γονεῦσι, πρεσβύτέροις, νόμοις, ἀλλοτρίοις, ἄρχουσι, φίλοις, γυναιξί, τέκνοις, πῶς ἱκέταις χρηστέον ἐστί... τὸ δὲ μέγιστον, μήτ' ἐν εὐπραγίαις περιχαρεῖς, μητ' ἐν συμφοραῖς περιλύπους ὑπάρχειν, μήτ' ἐν ταῖς ἡδοναῖς ἑκλύτους εἶναι, μήτ' ἐν ταῖς ὀργαῖς ἐκπαθεῖς καὶ θηριώδεις» (Πλουταρχ. κεφ. 10). Ἐν τῷ Σχολείῳ πρέπει νὰ διδάσκωνται οἱ νέοι τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, διότι αὐτοὶ παριστῶσι τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἓν ὅλον καὶ αὐτοὶ εὔχονται ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον, ὁ δὲ Θεὸς ἐπιβεβαιοῖ καὶ ἐπικυροῖ τὴν γνώμην αὐτῶν καθὼς ὁ

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ περὶ Ἱερωσύνης τρίτῳ λόγῳ λέγει: «Καὶ ἅπερ ἂν ἐργάσωνται κάτω οἱ ἱερεῖς, ταῦτα ὁ Θεὸς ἄνω κυροῖ, καὶ τὴν τῶν δούλων γνώμην ὁ Δεσπότης ἐπιβεβαιοῖ. Καὶ τί γὰρ ἀλλ' ἢ πᾶσαν αὐτοῖς τὴν οὐράνιον ἔδωκεν ἐξουσίαν; ὧν γὰρ ἂν, φησίν, ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς, ὧν ἂν κρατῆται κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ. 23). Ὁ Θεὸς ἔδωκε τοῖς πνευματικοῖς πατράσι δύναμιν μεγαλειτέραν τῶν φυσικῶν γονέων, οὐ μόνον εἰς τὸ τιμωρεῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εὐεργετεῖν, καὶ τοσοῦτο διαφέρουσιν ἀμφότεροι, ὅσον διαφέρει ἡ παροῦσα τῆς μελλούσης ζωῆς. Διότι οἱ μὲν γεννῶσιν εἰς ταύτην τὴν ζωήν, οἱ δὲ εἰς ἐκείνην. Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν οὐ μόνον ν' ἀναγεννῶσιν ἡμᾶς δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, ἧς ἀναγεννήσεως ἄνευ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης «ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Γ, 5.) ἀλλ' ἔχουσιν ἐξουσίαν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἁμαρτήματα νὰ συγχωρῶσιν.(Ἰακωβ. ε, 14.)

Ὀφείλομεν τέλος οἱ πάντες νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ τιμῶμεν τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, διότι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐπιτελοῦνται τὰ μυστήρια πάντα δι' ὧν γινόμεθα καθαροὶ καὶ ἅγιοι. »Πάντα δὲ ταῦτα δι' ἑτέρου μὲν οὐδενός, μόνον δὲ διὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων χειρῶν ἐπιτελεῖται, τῶν τοῦ ἱερέως λέγω· οὗτοι γάρ εἰσιν, οὗτοι, οἱ τὰς πνευματικὰς πιστευθέντες ὠδῖνας καὶ τὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐπιτραπέντες τόκον. Διὰ τούτων ἐνδυόμεθα τὸν Χριστόν, καὶ συνθαπτόμεθα τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μέλη γινόμεθα τῆς μακαρίας ἐκείνης κεφαλῆς. Ὥστε ἡμῖν οὐκ ἀρχόντων μόνον, οὐδὲ βασιλέων φοβερώτεροι, ἀλλὰ καὶ πατέρων τιμιώτεροι δικαίως ἂν εἶεν. Οἱ μὲν γὰρ ἐξ αἱμάτων καὶ ἐκθελήματος σαρκὸς ἐγεννήθησαν· οἱ δὲ τῆς ἐκ Θεοῦ γεννήσεως ἡμῖν εἰσιν αἴτιοι, τῆς μακαρίας παλλιγγενεσίας ἐκείνης, τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀληθοῦς καὶ τῆς κατὰ χάριν υἱοθεσίας...» Ὥστε οἱ τούτων ὑπερορῶντες, ἐναγεῖς καὶ ἄξιοι τιμωρίας ἄξιοι εἰσίν. (Χρυσ. π. Ἱερωσ. λογ. Γ.) Πρέπει δὲ κατὰ καθῆκον καὶ ν' ἀπονείμωμεν τοῖς ἱερεῦσι πάντα τὸν προσήκοντα σεβασμόν, διότι αὐτοὶ εἰσίν, οἳ, οὐ μόνον μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ καταλάσσοντες ἡμᾶς, ὡς λέγει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν· «οἱ δὲ ἱερεῖς οὐκ ἄρχοντας, οὐδὲ βασιλεῖς, ἀλλ' αὐτὸν αὐτοῖς πολλάκις ὀργισθέντα κατήλλαξαν τὸν Θεόν» (αὐτόθι). Πρέπει δὲ τὰς ἠθικὰς ταύτας διδασκαλίας νὰ καθιστῶσι γνωριμωτέρας ἐπὶ παραδειγμάτων οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες ἀναλαμβάνουσι τὸ μέγιστον τῶν καθηκόντων, τὸ νὰ μορφώσωσι τοὺς νέους πρὸς ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ κράτους εὐημερίαν. Τὸ παράδειγμα τῶν διδασκάλων ἔχει μεγίστην μορφωτικὴν δύναμιν εἰς τοὺς νέους· διὸ καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει: «Πρὸ πάντων δεῖ τοὺς πατέρας τῷ μηδενὶ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ πάντα, ἃ δεῖ, πράττειν ἐναργὲς ἑαυτοὺς παράδειγμα τοῖς τέκνοις παρέχειν, ἵνα πρὸς τὸν τούτων βίον ὥσπερ κάτοπτρον ἀποβλέποντες, ἀποτρέπωνται ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν ἔργων καὶ λόγων». (Παιδ. ἀγωγ. κεφ. 20). Εἶνε δ' ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ οἰκογένεια ἢ ἡ πολιτεία ἢ τὸ κράτος ἢ ἡ κοινωνία τότε εὐημεροῦσιν, ὅταν ὑπάρχει ἁρμονία μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων, μεταξὺ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ φιλίας καὶ τέλος ἁρμονία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς θρησκείας. Ἡ θρησκεία εἶναι ἐκείνη, ἥτις δύναται νὰ κρατύνῃ κράτος τι, ἧς ἄνευ καὶ ἂν κατὰ τὸ φαινόμενον εὐημερῇ, ἐντὸς ὀλίγου θέλει καταρρεύσει, ὡς διοικούμενον ὑπὸ ἀδίκων καὶ παρανόμων καὶ ἀθρησκεύτων ἀνθρώπων.

Τῶν διδασκάλων ἡ διδασκαλία, ἵνα ᾖ γόνιμος πρέπει νὰ ἐρείδηται ἐπὶ τῆς στερεᾶς καὶ ἀκλόνου βάσεως τῆς θρησκείας, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν ἠθικὴν, τὴν μόνην δυναμένην νὰ συνέχῃ σύμπαντα τὸν κόσμον ἐν ἁρμονίᾳ καὶ ἀλληλουχίᾳ καὶ μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς, ἥτις διασείει τὴν σήμερον καὶ αὐτῶν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀκμαιοτάτων κρατῶν τὰ θεμέλια. Σύμπασα δὲ ἡ Ἱστορία διδάσκει ὅτι αὐτοὶ μάλιστα οἱ ἀσθενέστεροι λαοὶ δέον ἐνστερνισθῶσι τὴν ἀρετήν, διότι μόνον ἐν αὐτῇ περιχαρακούμενοι δύνανται νὰ διώσωσιν ἀκινδυνότερον καὶ εὐδαιμονέστερόν· ὅπερ ἡμεῖς αὐτοὶ πρῶτοι πρέπει νὰ πράξωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ εὐημερήσωμεν καὶ νὰ κρατύνωμεν ἐν ἑαυτοῖς τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὴν θρησκείαν, ἧς ἄνευ ἀδύνατος ἡ πρόοδος ἡμῶν, ἥτε πνευματικὴ καὶ ὑλική.

Χριστ. Κτενας

ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΛΑΡΕΤΗ

Ο ΑΚΡΟΒΑΤΗΣ

(Συνέχεια.)

ΣΤ'.

Ἡ Μαρία ἦτο ὠχρὰ καὶ καταβεβλημένη. Τὸ βλέμμα της εἶχέ τι τὸ ἐμποιοῦν τρόμον· ἔκαμε κίνημά τι νὰ φύγῃ, ἀλλὰ τὴν ἐκράτησα.

—Μεῖνε! πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὁποῖος εἶμαι! βλέπεις, ὅτι δὲν δύνασαι νὰ φέρῃς τὸ ὄνομά μου. Εἶνε προτιμότερον νὰ μὴ δώσῃς ὄνομα εἰς τὸν Γεώργιόν σου, παρὰ νὰ τῷ προσφέρῃς τὸ ἰδικόν μου. Θὰσὲ περιεφρόνει ἴσως διὰ τοῦτο. Ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ εἷς Ἀκροβάτης. Ἡ ζωή μου ἤρτηται ἐκ τῆς τύχης. Περιπατῶ μὲ τὰς χεῖρας, μὲ τὴν κεφαλήν, διὰ νὰ κερδίσω τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας. Μὲ ἐξελάμβανες ἐργάτην, ἀλλὰ πλούσιον ἐργάτην, ἴσως διευθυντὴν ἢ ἰδιοκτήτην ἐργοστασίου τινός. Οὐδέποτε σοὶ εἶπον τὸ ἐπάγγελμά μου. Λοιπόν, εἶμαι εἷς γελωτοποιός, εἷς γόης, εἷς σχοινοβάτης, καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διακινδυνεύουσι τὴν ζωήν των δι' ἓν τεμάχιον ἄρτου, εἷς πλανόδιος, εἷς οὐτιδανός! Πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὁποῖος εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἀπεκάλεις πατέρα . . Ἀναμφιβόλως, σοὶ προξενῶ φρίκην. . . ὄχι, σοὶ προξενῶ αἰσχύνην. . . Ἆ! ἡ κυρία Βολεβιὲ εἶνε κόμησσα ὁ πατήρ της κόμης, ὁ ἐξάδελφός της ἀντικόμης. . . Ἐγὼ εἶμαι εἷς ἀεροναύτης, ἐγὼ ὁ Ἕκτωρ **Lagamache.** Πάντες μὲ γνωρίζουσιν. Ἐν τούτοις, ἐάν ποτε μέλλῃς νὰ ἐρυθριάσῃς ἕνεκεν ἐμοῦ, μὴ ἐρυθριάσῃς!

Ἐὰν ὁ σύζυγός σου σοὶ εἴπῃ «ἀλλ' ὁ πατήρ σου εἶνε ἀκροβάτης», ἀποκρίθητι μετὰ θάρρους πρὸς αὐτὸν «δὲν εἶνε πατήρ μου!» Ἔχεις πλήρες δίκαιον. . . Βλέπεις, Μαρία, κατέστην τρελλός. Πᾶν ὅ,τι σοὶ λέγω εἶνε ἀνόητον. Ἀλλὰ συγχώρησόν με, διότι πάσχω. Σὲ ἀγαπῶ ὑπερβολικά. Μή με περιφρονῇς, σὲ ἱκετεύω. Σὲ ἀνέθρεψα καὶ πᾶσαν περὶ τῆς ἀναπτύξεώς σου κατέβαλον φροντίδα. Πολλάκις ἠσθένησας· οἱ ἰατροὶ εἶχον ἀπελπισθῇ· ἐγὼ μόνος ἤλπιζον, ἐγὼ σὲ ἔσωσα. Ἐνθυμοῦ, ὅτι ἂν ἦσαι ὡραία, εἰς ἐμὲ ὀφείλεις τοῦτο, εἰς ἐμὲ ὀφείλεις τὴν ἀνατροφήν σου καὶ τὴν παιδείαν σου. Ἀλλ' ὄχι, δὲν μοὶ ὀφείλεις τίποτε, Μαρία. Ὑπῆρξα ἀρκετὰ εὐτυχής, ἐγὼ ὁ πτωχὸς ἐπαίτης, μεθύων ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἐκ τοῦ μειδιάματός σου, ἀναπνέων τὴν ἀναπνοήν σου, ζῶν διὰ τῶν θωπειῶν σου. Ἐγὼ σοὶ ὀφείλω τὸ πᾶν. Τί θὰ ἤμην ἄνευ σοῦ; ὦ Θεέ! ἄεργος, μέθυσος, ἀχρεῖος. . . . Εἰς σὲ ὀφείλω τὸ πᾶν, παιδί μου, τὸ πᾶν, τὸ πᾶν· σὺ εἶσαι ἡ ζωή μου, ἡ οἰκογένειά μου, ἡ εὐτυχία μου· σὲ ἀγαπῶ!

Ἤμην γονυκλινής παρὰ τοὺς πόδας της. Ἐκράτουν τὰς χεῖράς της ἐντὸς τῶν ἰδικῶν μου, τὰς κατεφίλουν καὶ τὰς ἐρράντιζον ἀφθόνως διὰ τῶν δακρύων μου· ἐκείνη δὲ ἀνεγείρασά με διὰ πνιγομένης φωνῆς, μοὶ εἶπεν.

— Ἐγὼ πρέπει νὰ γονατίσω ἐνώπιον σου!

Καὶ ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν μου.

— Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τῆς εὐργεσίας, θὰ σοῦ εἶμαι εὐγνώμων διὰ τῆς ὑπὲρ ἐμοῦ φροντίδος σου καὶ ἔχε τὴν διαβεβαίωσιν μου, ὅτι θὰ σὲ ἀγαπῶ, ἐφ' ὅσον ἀναπνέω.

Τὴν ἀνήγειρον.

«Ἔπρεπε νὰ γνωρίζω τὰ πάντα, εἶπεν ἡ Μαρία· θὰ τῷ τὰ εἴπω ὅλα.» Καὶ ἀμέσως ἐξῆλθε.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἐπανῆλθε κρατοῦσα ἐπιστολήν, ἣν μοὶ ἐνεχείρισεν· ἰδοὺ περίπου τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης:

«Κύριε,

Τὰ σχέδιά μας πάντα ἐματαιώθησαν, καθ' ὅσον ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀξία σοῦ. Ἐγὼ εἶμαι ἀπολεσθὲν πλάσμα, ὅπερ ἀνευρεύθην ἀνετράφην ἐκ φιλανθρωπίας καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναμαι νὰ φέρω τὸ ὄνομα τοῦ εὐργέτου μου.

Λησμόνησέ με, Γεώργιε.

Πᾶσα μεταξύ μας συνάφεια καθίσταται ἀδύνατος. Εἶσαι εὐγενὴς καὶ πλούσιος. Εἶθε ἑτέρα εὐγενὴς καὶ πλούσια νεᾶνις νὰ σὲ κάμῃ νὰ λησμονήσῃς ἐκείνην, ἥτις τόσον σὲ ἠγάπησε καὶ ἥτις ὑποσημειοῦται διὰ τοῦ μόνου ὀνόματος ὅπερ τῇ ἀνήκει:

Μαρία»

Ἀφοῦ ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, τὴν ἔδωκα πάλιν εἰς τὴν Μαρίαν, χωρὶς νὰ τῇ εἴπω τίποτε· καὶ ἐκείνη τὴν ἐδίπλωσεν, ἐπέγραψε τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐξῆλθε λέγουσά μοι:

— Ἡ συντετριμμένη καρδία μου εἶνε αὕτη. Ὅλην τὴν νύκτα ἔκλαιεν ἐν τῷ δωματίῳ της, τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν ἐφαίνετο, ὅτι τὴν νύκτα δὲν εἶχε κλείσει μάτι.

Κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς ἦλθε καὶ πάλιν τὴν πρωΐαν καὶ ἔτεινε πρὸς με τὸ μέτωπόν της.

Τὴν ἠσπάσθην.

Εἶχε μεταβληθῇ ἀπιστεύτως εἰς διάστημα μιᾶς μόνης νυκτός. Ἦτο ὠχρά, ἐξησθενημένη, τοὺς δὲ ὀφθαλμούς της περιέβαλλε μέλας κύκλος. Ἐφαίνοντο ἔτι ἐπὶ τῶν παρειῶν της τὰ ἴχνη τῶν δακρύων, ἅτινα τὴν νύκτα ἀφθόνως εἶχε χύσει.

Ἡ θέα της μὲ συνεκίνησε.

Δὲν ἤξευρον τί νὰ εἴπω· ὡμιλήσαμεν περί ἄλλων ἀντικειμένων, ἀλλ' ὄχι καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὡσεί νὰ μὴ εἶχε συμβῇ τίποτε. Μόνον στεναγμός τις καὶ πόνος τῆς καρδίας ἐξεδηλοῦτο εἰς ἕκαστον λόγον μας.

Ἡ ἡμέρα παρῆλθεν οὕτω λυπηρὰ καὶ σιωπηλή. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἐξῆλθον εἰς τὰς πλατείας, εἰ καὶ οἱ ἀγυιόπαιδες μὲ ἀνεζήτουν μεγάλως ἀναρριχώμενοι ἐπὶ τῶν ἐδρῶν, ἐφ' ὧν ἐγὼ παρίστανον. Ἔκλαιον, ὡς γυνή, ὡς παιδίον· τὰ δάκρυα μὲ ὠφελοῦσαν.

Πρὸς τὴν ἑσπέραν ἦλθέ τις καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν.

Ἡ Μαρία κατῆλθε καὶ ἤνοιξεν· ἦτο ὑπηρέτης τις ἐν στολῇ, κρατῶν ἐπιστολήν.

— Ἡ δεσποινὶς Μαρία Γυρίνου; ἐδῶ εἶνε;

— Ἐγώ . . . ἐγὼ εἶμαι.

Καὶ ὁ ὑπηρέτης ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολήν.

Τὴν ἔλαβεν εἰποῦσα:

— Εὐχαριστῶ.

Ἦτο ὠχρά· ἡ χεὶρ της ἔτρεμεν. Ἤνοιξε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἀνέγνωσε δίς, καθισταμένη ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ὠχροτέρα.

Τὴν παρετήρουν χωρὶς ν' ἀναπνέω.

Τὸ πρόσωπον της εἶχεν ἀλλοιωθῇ, τὰ χείλη της κατέστησαν κυανᾶ· εἶχε καμφθῇ καὶ παρ' ὀλίγον νὰ πέσῃ.

Ἔτρεξα πάραυτα καὶ τὴν ἐβάστασα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, προλαβὼν οὕτω τὴν πτῶσίν της.

Εὐθὺς δ' ἅμα συνῆλθεν, ἔφυγεν ἀπὸ τοὺς βραχίονάς μου ξεσχίσασα μετ' ὀργῆς τὴν ἐπιστολήν!

— Ἀ! ποτέ! εἶπε, ποτέ!

Τὰ τεμάχια τῆς ἐπιστολῆς ἔπεσεν κατὰ γῆς.

Ἐκείνη δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἐνῷ ὁ ὑπηρέτης εἶχεν ἀφανισθῇ.

(Ἀκολουθεῖ)

«ΣΑΛΠΙΓΞ»—«ΦΥΣΙΣ»

Εὐχαρίστως ποιοῦμεν γνωστὸν ὅτι πᾶς συνδρομητὴς τῆς «Σάλπιγγος» ὅστις ἐπλήρωσεν ἢ θέλει πληρώσῃ τὴν συνδρομήν αὐτοῦ, δύναται ἀπευθυνόμενος τῇ ἡμετέρᾳ Διευθύνσει νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ ἑβδομαδιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἡ «Φύσις» διὰ τὸ ἀρξάμενον ἤδη Β'. ἔτος, ἀποστέλλων δραχμ. 6 μόνον, ἀντὶ τῶν κεκανονισμένων 8. Ἡ ἔκπτωσις αὕτη ἐγένετο ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Σάλπιγγος».

Ἐπειδὴ ἕνεκεν τῆς ταχυδρομικῆς ἀκαταστασίας πολλοὶ παρεπονέθησαν ὅτι δὲν λαμβάνουσι τὸ φύλλον τακτικῶς, παρακαλοῦνται οὗτοι ὅπως ἀναγγείλωσιν ἡμῖν τίνες ἀριθμοὶ ἐλλείπουσιν, ἵνα πέμψωμεν αὐτοὺς καὶ ἐκ δευτέρου, πλὴν τοῦ Α'. καὶ Β'. φύλλου, ἅτινα ὁλοσχερῶς ἐξηντλήθησαν.

Καὶ πάλιν παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὅπως ἀποστείλωσι τέλος αὐτὴν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐγένοντο, πλείστων παρισταμένων, αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις τοῦ εὐδοκίμως παρ' ἡμῖν λειτουργοῦντος Προτύπου Ἑλλ. Παρθεναγωγείου, διευθυνομένου ἄριστα ὑπὸ τῆς κ. Κ. Κεχαγιᾶ. Αἱ ἐντυπώσεις ἃς οἱ προσελθόντες ἀπεκομίσαντο εἰσὶ λίαν εὐάρεστοι, πάντες δὲ συνεχάρησαν τοὺς διδάξαντας καθηγητὰς ὡς καὶ τὰς ἐξαιρέτους διδασκαλίσσας, διὰ τὴν εὐμέθοδον καὶ ἀκριβῆ διδασκαλίαν των κατὰ τὸ διαρρεῦσαν σχολικὸν ἔτος.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Τῷ φίλῳ Ε. Γ.

Τ' ἅγιο τὸ χῶμα ποῦ πατᾷς,
Τὰ δάση ποῦ διαβαίνεις,
Τὰ μαῦρα μάτια ποῦ κυττᾷς,
Τ' ἀγέρι ποῦ ἀνασαίνεις,

Ταὶς ποταμιαίς, τὰ κρύα νερά,
Τὰ πλάϊα τ' ἀνθισμένα,
Καὶ τὰ βουνά μας τὰ ἰσκιερὰ
Χαιρέτα κι' ἀπὸ ἐμένα.

Κ. Δ. Κρυστάλλης

Η ΓΥΝΗ

ΕΝ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Προχθὲς εὑρισκόμην ἐν συναναστροφῇ μετά τινων φίλων μου, δὲν εἰξεύρω δὲ πῶς καὶ ποῖος ἐξ αὐτῶν ἔφερε τὸ ἑξῆς ζήτημα, τεθὲν ἄλλοτε ἐν τῇ «Σάλπιγγι»· «πῶς θέλετε τὴν σύζυγόν σας λογίαν ἢ οἰκοκυράν;» Σημειωθήτω ὅτι οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν ὥριμοι, διὰ γάμον βεβαίως, ἂν καὶ ἄγνωστον ἂν θὰ *ἐδρέποντο* ποτὲ παρὰ τῶν τρυφερῶν γυναικείων χειρῶν, ἢ θὰ ἀφίνοντο νὰ σήπωνται ἐπὶ τοῦ εὐθαλοῦς δένδρου τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς *εὔχυμοι καρποί*. Ὡς βλέπετε τὸ ζήτημα, καίτοι λυθὲν πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας περιοδικῷ, δὲν ἐλύθη ὁλοσχερῶς, καθότι οὐδεὶς ἦτο ἐκ τῶν προτέρων παρεσκευασμένος διὰ τοιαύτην συζήτησιν ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαίου κοινωνικοῦ ζητήματος. Εἷς ἐκ τῶν μὴ ἀποφηναμένων ποσῶς γνώμην, ἤμην καὶ ἐγώ· ὄχι διότι δὲν ἔκρινα τὸ ζήτημα πολλῆς προσοχῆς ἄξιον, ἀλλ' ὅλως τουναντίον, διότι ἐθεώρουν ὅτι ἀπῃτεῖτο μελέτη ἐπ' αὐτοῦ, μελέτη δυναμένη οὐ μόνον νὰ ἀποφανθῇ ξηρῶς ἐπὶ τῶν δύο συγκεκριμένων ὅρων τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν συμπαραμαρτουσῶν αὐτοῖς περιστάσεων, τῶν ἀγουσῶν εἰς τὴν τελείαν κατανόησιν τῆς σημασίας αὐτῶν. Θέλομεν προσπαθήσει δι' ὀλίγων οὐ μόνον νὰ ἐκφέρωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ ὑποστηρίξωμεν αὐτὴν, δώσωμεν δὲ ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας νὰ ἐπιληφθῶσιν μεθ' ἡμῶν τοιαύτης ἐπωφελοῦς καὶ σπουδαίας κοινωνικῆς μελέτης. Συνῳδὰ τῷ τίτλῳ τῆς ἡμετέρας διατριβῆς, ὑποχρεούμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν οὐ μόνον περὶ τοῦ τί συμβαίνει ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τί δέον νὰ συμβαίνῃ, προκειμένου περὶ συνοικεσίων τοῦ ἐκπνέοντος δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος καὶ τοῦ κυοφορουμένου ἤδη εἰκοστοῦ.

* * *

Φαντασθῶμεν ἓν ἀνδρόγυνον, τοῦ ὁποίου τὸ τρυφερὸν ἥμισυ φέρει τὰς χεῖρας ὀλίγον ἀνασηκωμένας, ποδιὰν λευκὴν ἐκ τοῦ μέσου τοῦ σώματος, τὴν κόμην ἰσχυρῶς προσδεδεμένην, καὶ ἐλαφρὰς ἐμβάδας ἀψοφητὶ συρομένας ἐπὶ τοῦ πατώματος. Εἶναι ὡραία, ἀρκετὰ εὔσαρκος, τὸ βλέμμα της ἔχει τι τὸ διαπεραστικὸν ὅπερ παρὰ μὲν τοῦ συζύγου ἀποκαλεῖται σοβαρόν, παρὰ δὲ τῶν τέκνων καὶ τῶν ὑπηρετῶν ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρὸν καὶ σκληρόν. Περιέρχεται μὲ ἑταστικὸν βλέμμα τὰ δωμάτια δίδουσα ὁδηγίας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, φοιτῶσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔνθα αἱ ὑπηρέτριαι μηχανικῶς ἐκτελοῦσαι τὰς ἐργασίας των ὁμιλοῦσι σιγαλῇ τῇ φωνῇ, μήπως ἀκουσθῶσι παρὰ τοῦ Ἄργου των. Εἶναι ὁ τύπος τῆς οἰκοκυρᾶς. Κύριον διακριτικὸν ὅμως τῆς τοιαύτης συζύγου εἶνε ὅταν ἐπιπλήττῃ τὰς ὑπηρετρίας της. Ἐκεῖ εὑρίσκεται ὅλος της ὁ χαρακτήρ. Ἐκεῖ ἀναπτύσσει ὅλην της τὴν ρητορικὴν δεινότητα, ἀληθῶς κατακεραυνοῦσα τὴν ἀντιπαλόν της. Οὐαὶ δὲ εἰς αὐτὴν ἐὰν θελήσῃ νὰ ἀντείπῃ τι πρὸς δικαιολογησίν της. Εἶναι ἑτοίμη οὐ μόνον νὰ ἐξευτελίσῃ αὐτὴν παντοιοτρόπως, ἀλλὰ καὶ τὰ προστυχόντα πράγματα νὰ καταρρίψῃ καὶ τὰ κατασυντρίψῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της. Καθ' ὅλον δὲ αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ σύζυγος της κύπτων πρὸ τοῦ γραφείου του ἢ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐπὶ τῆς εἰς ἣν εὑρίσκεται ἕδρας, ἀκούει τὸν ἄνισον ἐκεῖνον ὁμηρικὸν ἀγῶνα οἰκετείρων ὀλίγον τὸν ἠττώμενον παλαιστήν, ἀλλὰ καὶ τρέμων νὰ συμμετάσχῃ αὐτοῦ, μήπως τὰ ὅπλα τοῦ νικητοῦ *ξεσπάσωσιν* εἰς αὐτόν. Καὶ ὅταν κατόπιν τῆς σκηνῆς αὐτῆς ἡ κυρία σύζυγος του ἔλθῃ καὶ καθήσῃ παρ' αὐτῷ, αὐτὸς τρεμούσῃ τῇ φωνῇ ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ δι' ὀλίγων λέξεων τὸ δίκαιον ἀφεύκτως εἰς αὐτήν. Καὶ αὐταὶ αἱ σκηναὶ δὲν εἶναι τόσον σπάνιαι δυστυχῶς πρὸς μέγα παράπονον τῆς συνομοταξίας τῶν ὑπηρετριῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅπου τὸ σπουδαιότερον ζήτημα πάσης οἰκογενείας εἶνε αἱ ἔριδες τῶν κυριῶν μετὰ τῶν ὑπηρετριῶν των. Κατήντησαν ἡ μάστιξ τῆς ἡσυχίας πολλάκις τῶν οἰκογενειῶν, ἐν αἷς οὐ σπανίως ὁ σύζυγος κατέχει θέσιν δούλου ἀπέναντι τυράννου τοσοῦτον ἀμειλίκτου καὶ ἀνησύχου — ἂν μὴ λυσσώδους, ὡς ὁ Μωαμεθανὸς. Τὴν δὲ λέξιν αὐτὴν «τύραννος» πολλάκις βεβαίως ὁ ἀτυχὴς οὗτος θὰ ἀπέδωκεν εἰς τὸ τρυφερόν του ἥμισυ. Ὀφείλει ὅμως πάντοτε νὰ ὑποφέρῃ.

Αὐτὸς εἶνε ὁ τύπος του ἑνὸς εἴδους τῶν θηλειῶν συζύγων, οἰκοκυρᾶς, ὡς εἴπομεν, ὅπως φαντάζεται αὐτὴν ὁ σημερινὸς λαός, ὡς ὀλίγας σχέσεις ἔχουσαν μετὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων, τὸ μόνον δὲ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἴσως περιπίπτει εἰς χεῖρας αὐτῆς, ἐκτὸς κἄποτε κἄποτε καμμιᾶς ἐφημερίδος, εἶνε ἡ «Σύνοψι» καὶ τὸ «Τετραβάγγελο».

Νῦν ἔλθωμεν εἰς τὴν ἄλλην ἐκείνην κοινωνικὴν τάξιν, διότι σχεδὸν περὶ αὐτῆς νῦν πρόκειται, καθ' ἣν ἡ σύζυγος εὑρίσκεται κἄπως εἰς πλείω συνάφειαν μετὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Δεσποσύνη οὖσα πρότερον, ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀκούσῃ διδθσκάλους δὲν εἰξεύρω πόσων καὶ ποίων μαθημάτων, παρὰ τῶν ὁποίων ἔμαθεν ὀλίγην γεωγραφίαν ἄνευ χάρτου καὶ τοιούτων παιδαριωδῶν πραγμάτων, μὲ ἀναμνήσεις ὀλίγων ὀνομάτων πόλεων ἢ χωρῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουσι σχέσιν μὲ τὸν ἐγκέφαλόν της οἷαν τὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν μὲ τοὺς τελειοφοίτους τοῦ Πανεπιστημίου· μὲ ὀλίγην ἱστορίαν τὴν ὁποίαν ἐνθυμεῖται ὡς τὰ παραμύθια τῆς γραίας μάμμης της, ἀλλ' εἰς βαθμὸν σαφηνείας πολὺ κατώτερον, διότι ὀλίγον ἐνδιαφερομένη περὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἀκριβείας τῶν ἱστορικῶν παραδόσεων, θεωρεῖ τοὺς μύθους τερπνοτέρους καὶκατὰ πολὺ ὑψιπετεστέρους ἐκείνων, μὲ ἀριθμητικὴν μὴ προβαίνουσαν περαιτέρω τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς διαιρέσεως, ἀφοῦ ὅλοι οἱ ἄλλοι συνδυασμοὶ τῶν ἀριθμῶν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ νοσούσης κεφαλῆς προϊόντα, ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐξέλεγξιν τοῦ κ. Τσιριγώτου, τέλος μὲ *κάμποσα* γαλλικά, ἅτινα τίς οἶδε μετὰ πόσας προσπαθείας καὶ ἀγωνιώδεις παροτρύνσεις τῆς μητρός της κατώρθωσε νὰ παπαγαλίσῃ διὰ νὰ «φιγουράρῃ» εἰς τὰς συναναστροφάς. Ἀλλὰ τὸ *πιάνο*; Ἐλησμονήσαμε τὸ πιάνο· αὐτὸ δὰ εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς εὐρείας παιδείας της, αὐτὸ τὴν ἀναβιβάζει εἰς βαθμὸν πολὺ ἀνώτερον τῶν μεγαλητέρων ἀνδρῶν μιᾶς πολιτείας, οἱ ὁποῖοι οἱ δείλαιοι! ἀγνοοῦν καὶ τὸ σχῆμα αὐτὸ ἴσως του ὀργάνου. Καὶ βεβαίως πῶς δύναταί τις νὰ θεωρηθῇ μεγαλος ἄνθρωπος, ἀφοῦ δὲν γνωρίζει τί σχῆμα ἔχουν ἡ νόταις καὶ τὰ λευκὰ κοκκάλια τοῦ πιάνου; Μὰ ἤθελε τις ἀντείπει ἡμῖν ὅτι ἡ δεσποινὶς δὲν γνωρίζει τὴν διαφορὰν τῆς μουσικῆς τοῦ θείου Βέρδη ἀπὸ τὴν γλυκύτητα

τοῦ ἄσματος τοῦ «μπάρμπα Γιάννη κανατᾶ». Οὐχ ἁδελφέ, δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ. Τί σημαίνει ἂν δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν διαφοράν, ἀρκεῖ ὅτι εἶξεύρει καὶ χορεύει τὰ χέρια της ἐπάνω σ' ἕνα τραπέζι ἰδιότροπον, ποῦ τὸ λένε πιάνο οἱ πολιτισμένοι τῆς σοφῆς Εὐρώπης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκοκυροσύνην, ταύτην θεωρεῖ κατάπτωσίν της καὶ ὀπαδὸς τῶν νεωτέρων ἰδεῶν τῶν προεξεχουσῶν γυναικῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, νομίζει ἐξευτελισμὸν τοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικὸς τὸ νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς οἰκίας, ἐργασίαν καὶ αὐτήν, μόνην τοῖς ὑπηρέταις ἁρμοδίαν. Ὁ προορισμός της δὲν εἶναι νὰ καταγίνεται εἰς αὐτά. Καθημένη ἐπὶ σοφρᾶ πολυτελῶς ἐσκευασμένου ἐν δωματίῳ ἐφωδιασμένῳ μὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἀναγκαῖα προσόντα ἑνὸς σπουδαστηρίου, τοῦ σοφωτέρου ἴσως πάντων, ἀναγινώσκει μυθιστόρημα τοῦ Ζολᾶ, κἄποτε ποιήσεις συγχρόνων ποιητῶν, οὓς σχολιάζει καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μαστιγοῖ ἀνηλεῶς, καπνίζουσα ὁσάκις τοῦτο θεωρεῖ ἀπαραίτητον ἐξόχου νοός, καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα ὡς ἐκ παρέργου πάντοτε ἀπτομένη τοῦ κλειδοκυμβάλου, πρὸς ἄσκησιν τῶν χειρῶν ἀντὶ πάσης ἄλλης γυμναστικῆς. Τὸν σύζυγόν της βλέπει σπανίως, πάντοτε δὲ μετά τινος ψυχρότητος, μὴ ἐπιτρέπουσα αὐτῷ νὰ θεωρήσῃ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἑαυτὸν ἀνώτερον κατὰ τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν δεινότητα. Πολλάκις συζητοῦσα μετ' αὐτοῦ, ἀντιτάσσει ἰσχυρογνωμόνως τὰς ἰδέας της, οὐ σπανίως δὲ τὸ ζήτημα τοῦ θανάτου τοῦ Περικλέους ὑπὸ ἄλλην ὄψιν τίθεται ἐπὶ τοῦ τάπητος — τοῦ πρὸ τῶν ποδῶν της ἐννοεῖται—μεταβαλλομένου ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀπὸ μαλθακοῦ καὶ ἡδυπαθοῦς, εἰς ἀκανθώδη καὶ σκληρύν. Ἐκεῖ ἐννοεῖ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ σύζυγος. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸ ἄσχημον ἥμισύ της ἐὰν δὲν θελήσῃ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν γνώμην της. Καθ' ἑαυτὴν θέλει τῷ ἐπιρρίψει ἀπείρους ὕβρεις καὶ μομφάς, ἃς ἡ στιγμιαία καὶ ὡς ἀστραπὴ διερχομένη ἔκλειψις τοῦ πρὸς τὸν σύζυγον ἔρωτος—ὑποτιθεμένου ὑπαρκτοῦ —θέλει τῷ συγχωρήσει.

Ὁ σύζυγος βεβαίως πολλάκις θέλει παραπονεθῇ κατὰ τῆς τύχης του, μὴ βλέπων παρ' αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα καὶ τὰς ἀπολαύσεις, ἃς προσεδόκα παρὰ τοῦ γάμου του, εἰμὴ ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

Ἰδοὺ καὶ ἡ λογία σύζυγος.

* * *

Νῦν, μετὰ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἐσωτερικῶν τῶν οἰκιῶν συζυγικῶν πραγμάτων, ἐπίσκεψιν τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν νὰ μᾶς συγχωρήσωσιν αἱ εὐγενεῖς ἑλληνίδες δέσποιναι, ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὸ ἕτερον θέμα τοῦ ἡμετέρου προγράμματος· «Ὁποία ὀφείλει νὰ ἦναι ἡ θέσις τῆς γυναικὸς ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς διατελεῖ παρ' ἡμῖν».

Τί ἐστί πολιτισμός; Πολιτισμός εἶνε ἡ ἠθική,

ὑλικὴ καὶ πνευματικὴ πρόοδος παντός ἔθνους καὶ τοῦ κατ' ἰδίαν ἀτόμου. Παρ' ἅπασι τοῖς ζώοις — ἂς μᾶς συγχωρηθῇ ἡ παρομοίωσις—ἀποδίδομεν τὴν αὐτὴν ἀξίαν εἰς ἀμφότερα τὰ γένη, καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁμοίως, ἠθικῶς ἐνοεῖται, πρέπει νὰ πράξωμεν τὸ αὐτό. Δὲν γνωρίζομεν διατί, ἐνῷ παρὰ τοῖς ἀλόγοις δὲν παρετηρήθη καμμία διάφορὰ μεταξὺ ἄρρενος καὶ θήλεος παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός ἔθεσαν διάστασιν ἂν οὐχὶ ἐναντίον τῶν νόμων τῆς φύσεως, τοὐλάχιστον ἐναντίον τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμβιώσεως. Ἡ γυνὴ μακρὰν τῆς πνευματικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ γυνὴ μακρὰν τῆς πολιτείας, ἡ γυνὴ στάσιμος. Διατί; Ἐν τῇ οἰκίᾳ ὑπάρχει εἷς ἄνθρωπος ὅστις θέλει φροντίσῃ περὶ τῆς ἐξευρέσεως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως τῆς οἰκογενείας διὰ τοῦ κόπου τῶν χειρῶν αὐτοῦ· ὑπάρχει ἕτερος, ἡ γυνή, διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς διευθύσεως τῶν οἰκιακῶν πραγμάτων, καθιστάμενη ἐν τούτῳ διευθυντής, ταμίας καὶ ἐπιτηρητής τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀσύλου. Τοιουτοτρόπως θέτομεν εἰς διάστασιν τὰ δύο φῦλα· εἰς τὸν ἄνδρα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐπιβάλλουσι τὴν παντὶ σθένει ἐξεύρεσιν ἢ χρησιμοποίησιν τῶν φυσικῶν ἢ ἐπικτήτων ἐκείνων προσόντων, δι' ὧν ζῇ, ἀναπτύσσεται καὶ ἑδραιοῦται ὁ μικρὸς κύκλος τῶν περὶ αὐτὸν προσώπων. Εἰς τὴν γυναῖκα, μένουσαν οἴκοι καὶ χειρωνακτικῶς, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιμελουμένην τῶν τοῦ οἴκου, πολλὰ προσόντα τοῦ ἀνδρὸς ἐθεωρήθησαν μέχρι τοῦδε περιττά, ἀποκλεισθεῖσαν μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλάδι συμπάσης τῆς πνευματικῆς προόδου, τῆς συντελουμένης ἀκαταπαύστως ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ. Τοῦτό ἔστι ἀνδρόγυνον σημερινὸν ἐν τῇ ἡμετέρα χώρᾳ. Ἐν Εὐρώπῃ ἆρά γε μὴ συμβαίνει τὸ αὐτό; Ἡ αὐτὴ σχέσις συνδέει τὰ δύο φῦλα ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ, καὶ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, πῶς ἔλυσε τὸ ζήτημα ὁ σημερινὸς πολιτισμός; Λέγομεν ὁ σημερινός, διότι ἀποφεύγομεν νὰ ἀποφανθῶμεν περὶ τοῦ ἀπομεμακρυσμένου μέλλοντος, πρῶτον διότι τὸ μέλλον εἶνε σκοτεινόν, καὶ δεύτερον διότι δὲν ἔταξαν ἡμᾶς εἰσέτι νομοθέτας τοῦ συζυγικοῦ του βίου αἱ μέλλουσαι τῶν θνητῶν γενεαί . . .

*
* *

Σύζυγος οἰκοκυρά· σύζυγος λογία. Τὸ ἓν διάφορον τοῦ ἄλλου, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀσύνδετα. Ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς κατέστησε τὸν βίον τῶν οἰκογενειῶν ἀναπαυτικὸν καὶ ἄνετον, ἀσφαλῶς δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μετὰ πεποιθήσεως δύναται νὰ ἀνατεθῇ ἡ φροντὶς τῶν νεωτέρων μελῶν τῆς οἰκογενείας εἰς οἰκονόμους καὶ τροφούς, ἡ σύζυγος ἔχει ὀλιγωτέρους δεσμοὺς πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ τὴν περιποίησίν της. Δὲν πρόκειται μόνον, φίλτατοι ἀναγνῶσται, περὶ τῶν εὐπόρων οἰκογενειῶν, διότι καὶ παρὰ τοῖς στερουμένοις τῶν παρασίτων ἐκείνων οἰκείων ἀνθρώπων, ὧν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, τὰ καθήκοντα τῆς συζύγου δύναται ἐπιτυχῶς ν' ἀναπληρώσῃ ἡ κοινωνία διὰ πλείστων εὐεργετικῶν μέσων, καθιστώντων ἀναπαυτικωτέραν τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς καὶ ἡσυχώτερα πολὺ τὰ ὦτα τοῦ συζύγου ἐν τῇ οἰκίᾳ μένοντος. Μὴ λησμονῶμεν πρὸς τούτοις ὅτι ἐν Εὐρώπῃ δύναται πολλάκις ἡ σύζυγος νὰ συνδράμῃ ὑλικῶς μίαν οἰκογένειαν, συμπράττοντος ἢ πιθανὸν κωλυομένου τοῦ ἀνδρός. Παρ' ἡμῖν ἡ γυνὴ ζῇ μακρὰν τῆς πολιτείας. Ὑπάλληλος θῆλυς δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι. Διευθύντριαι καταστημάτων ὀλίγισται ὑπάρχουν. Σύζυγος ὡς ἐπὶ τῷ πλεῖστον θὰ εἰπῇ οἰκοκυρὰ καὶ οἰκοκυρὰ ἴσον τῷ οἰκονόμος, τροφὸς κλπ. Διατί ἆρά γε αὕτη ἡ ἀντίθεσις τῶν δύο φύλων ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῷ ἐλευθέρῳ ἑλληνικῷ βασιλείῳ; Ἁπλούστατα· δὲν ἔχομεν τὸν πολιτισμὸν τῆς πρώτης. Προχθὲς ἀκόμη ἤμεθα βάρβαροι.

Γυνὴ ἥτις δὲν ἔχει μυηθῇ τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν τῶν σημερινῶν πολιτειῶν, ἴσην πρὸς τὴν ἀπονεμομένην τῷ ἑτέρῳ ἀνθρωπίνῳ φύλῳ, γυνὴ ἥτις εὑρίσκεται μακρὰν τῆς καλλιτεχνικῆς κινήσεως τοῦ ἀνεπτυγμένου κόσμου, ἄνευ μουσικῆς, ζωγραφικῆς ὡς μελετῶν ἁρμοζουσῶν τὰ μάλα αὐτῇ ἐν φυσικῇ ἁρμονίᾳ διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν χάριν καὶ τὰ ἀχώριστα ἰδιώματα αὐτῆς, γυνὴ μὴ κεκτημένη τὰ προσόντα ταῦτα σήμερον, ἂν οὐχὶ καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν παιδείαν ἥτις γοργοῖς βήμασιν ἤρξατο νὰ προσπελάζῃ τὰς τρυφερὰς συνοδούς, ἀπέχει παρασάγγας τῆς καταπληκτικῆς προόδου τῆς καθ' ἑκάστην μεταβαλλούσης τὴν ὄψιν τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων μέσων τῶν καθιστώντων ἀναπαυτικωτέραν τὴν θέσιν τῆς οἰκογενείας πρὸς ἑαυτὴν καὶ συνδεόντων περισσότερον αὐτὴν πρὸς τὴν κοινωνίαν κατ' ἀντίθεσιν τοῦ σφιγκτοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς παρ' ἡμῖν, μὴ ὑπαρχόντων μέχρι σήμερον ἐν Ἑλλάδι, τὰ καθήκοντα τῆς συζύγου πρὸς τὴν ἑαυτῆς οἰκογένειαν ἀποβαίνουσι παρ' ἡμῖν πλειότερα καὶ βαρύτερα. — Σύζυγος λογία, τὸ ἐννοοῦμεν καὶ τὸ ὑποστηρίζομεν καὶ τὸ ἀπαιτοῦμεν ὁμοφώνως· ἀλλὰ καὶ οἰκοκυρὰ, φίλταται Ἑλληνίδες.

Γ. Χ. Βλασης

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΚΓ'. Ναὶ ἢ ὄχι;
ΚΔ'. Τί εἶνε κριτική;
ΚΕ'. Πρὸς τί ὁμοιάζει ἡ γυνή;
ΚΣΤ'. Ποῖον αἴσθημα εἶνε ἀγνότερον;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

εἰς τὰ ζητήματα καὶ τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Δ' φύλλου.

Ἀναλαμβάνουσα τὴν κρίσιν τῶν ἀπαντήσεων, τῇ εὐγενεῖ ἀπαιτήσει τοῦ μέχρι τοῦδε κρίνοντος, ὑπὸ δικαίας φλέγομαι ἀμφιβολίας, μὴ τὸ ἔργον ἀστοχήσῃ καὶ περιπλακῇ εἰς τὰς ἀδεξίους χεῖρας

μου. Τὸ κρίνειν πάντοτε καὶ δὴ ἐν Ἑλλάδι, τοσοῦτον δυσχερὲς καὶ ἐπικίνδυνον ἔργον, ὥστε μόνον ὑποχρεωτικὴ εὐγένεια καὶ ἐπίμων, ἠδύνατο νὰ κλονίσῃ πᾶσαν ἐναντίαν περὶ κριτικῆς γνώμην μου. Ἀλλὰ μὴ εἰσπηδήσωμεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ΚΔ' ἐρωτήματος, διότι τὸ φῦλον ὅπερ ἀντιπροσωπεύω, ὅλας τὰς κακίας, ἃς ἡ ἀνδρικὴ γενναιότης τῷ ἀποδίδῃ δυνατὸν νὰ ἔχῃ—ἀλλὰ τὸν ἐγωισμὸν ὤ! ἐλάχιστα ὑπολήπτεται.

Ποία ἀγάπη εἶνε θερμοτέρα; Ἰδοὺ τὸ ΙΕ' ζήτημα.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Τέχνην ἁπαντᾷ ὁ Κρῖ—Κρῖ· ἡ πρὸς τὸ βαλάντιον ὁ ποιητὴς Κ. Ἐ! Ὅποιος πεινᾷ. . . Ἐκείνη, φιλοσοφεῖ ἡ Μυρτώ, ἣν ἐμπνέει ἅγιον αἴσθημα. Ἡ πρὸς τὸ Δημόσιον ταμιεῖον (*Ρωμηὸς*). Ἡ μετέχουσα ἔρωτος καὶ στοργῆς, ἁπαντᾷ ἡ Συμπαθὴς—συγγνώμην διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν!—ἡ πρὸς τὸ Ἄγνωστον, ὁ κ. Φισφιρῖγκος. Ἡ εἰλικρινὴς (Ἀγ.) Ἡ τυφλὴ (Μ. Μ.)—Ἡ ἧττον διαρκής. (Στ.) Ἐκείνη, ἣν θερμαίνει ἐρωτικὴ φλόξ· καὶ ναὶ μὲν δὲν διαρκεῖ, ἀλλὰ δύναται πολλάκις αὕτη εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον ν' ἀνέλθῃ (Ἀπόλλων). Ἡ ἔμφυτος, λέγει ἀορίστως ἡ Σειρήν. Μερικεύει ὅμως ἐπιτυχῶς τὸ ζήτημα ἡ *Ἐλπὶς* γράφουσα. «Θερμοτέρα ἐν τῷ κόσμῳ ἀγάπη, τὸ ὕψιστον σημεῖον τοῦ ἡρωισμοῦ, εἰς ὃ δύναται αὕτη νὰ ἐξιχθῇ, ἡ περικλείουσα τὸ θεῖον πνεῦμα καὶ τὴν ἁγιότητα, εἶνε ἡ ἀγάπη τῆς *μητρός*. Πάντες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῶν παθῶν δύνανται νὰ ἀδιαφορήσωσιν. Ἀλλὰ πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτῆς αἷμα, πρὸς τὸ ἔνδαλμα καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς ἡ μήτηρ ἔχει ἰδίαν ἀγάπην. Γεννωμένου τοῦ τέκνου, συγγενᾶται θερμὴ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸ ἀγάπη, ἀγάπη εἰς ἣν ὁ κόσμος τὸν ὑπερθετικὸν ὥρισε βαθμόν, ὠνομάσας αὐτήν, στοργήν.

ΙΣΤ'. Τὸν φθόνον ἢ τὴν συκοφαντίαν φοβεῖσθαι περισσότερον;

«Καὶ τὰ δύο ψυχρὰ καὶ ἀνάποδα, λέγει ὁ Περικλέτος, ἀλλὰ καλλίων — ἐὰν ἐπιτρέπεται τὸ ὀξύμωρον τοῦτο σχῆμα — ὁ φθόνος· ἡ συκοφαντία εἶνε τὸ αἰσχρότερον δολοφονικὸν τῆς τιμῆς ὅπλον· σὲ πλήττει κρύφα, ὑπούλως, ἐνῷ ὁ φθόνος προϋποτίθησι πάντοτε ποιάν τινα ἀξίαν, ὑπεροχήν». Ὁ δὲ Ἀπόλλων θεωρεῖ πολὺ μᾶλλον ἐπίφοβον τὸν φθόνον, διότι οὗτος ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του κατ' ἀνάγκην θὰ περιέχῃ καὶ τὴν συκοφαντίαν, ἥτις εἶνε τούτου πιστὴ θεραπαινίς. Ὁ φθόνος, ὢν τὸ βαθύτερον καὶ στυγνώτερον πάθος ἀποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, κύκλον πᾶσαν κακίαν δυνάμενον νὰ περιλάβῃ. Ὁ φθονῶν δύναται νὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν αἰσχροτέραν συκοφαντίαν· τυφλοῦται. Τὴν συκοφαντίαν θᾶττον ἢ βράδιον θὰ ἐκλύσῃ τῆς ἀληθείας ἡ πάμφωτος ἐμφάνεια, ἀλλὰ τοῦ φθόνου τὰ στύγια μηχανήματα παντοίως ὑπονομεύωσιν ἐκεῖνον, ὅστις ὑπερτέρους ἔτυχεν ἀγαθοῦ».

ΙΖ'. Τινι τρόπῳ θὰ λυθῇ τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα. Τρεῖς εὕρομεν ἀξίας λόγου ἀπαντήσεις, καθότι οἱ πλεῖστοι, ἐξ ἄλλου ἀφεθέντες ὁρμητηρίου, περὶ πολυποίκιλα πολιτικὰ ζητήματα ἠσχολήθησαν, ὅλως μάταια καὶ ἀπίθανα συναγαγόντες συμπεράσματα. Ἐπιζημίως διὰ τὴν ἐνδιαφερομένην περὶ αὐτοῦ Ἑλλάδα (Εὐτρόπιος).—Συμφεροντολογικῶς (Στ.)

«Τὸ Ἀνατολ. ζήτημα, τὸ παροιμιώδους δυσχερείας, καταστὰν εἶδος Γορδίου δεσμοῦ, θὰ λυθῇ ὅπως καὶ ἐκεῖνο: διὰ τοῦ ξίφους». (Σιγηλὸς) ἴσως δὲ κ. Σιγηλὲ, καὶ δι' ὅπλων Λεβὲλ ἢ τηλεβολοστοιχειῶν τῆς νεωτέρας ἐφευρέσεως, μὲ μελενίτιδας κλπ. Ἀλλὰ τίς—καὶ ἐντεῦθεν ἄρχονται αἱ θλιβεραὶ σκέψεις— ἔσται ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τοῦ μέλλοντος; Θὰ γεννήσῃ ἆρά γε αὐτὸν ἡ καὶ τὸν πρῶτον φύσασα;

Ὅσῳ πενιχρὰ ὑπῆρξεν ἡ συγκομιδὴ εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ἀναμενωμένη ἄλλως ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ φύσεως, τόσῳ συρφετώδης καὶ πολυποίκιλος ἀνεδείχθη ἡ τοῦ ΙΗ'.

Ποῖα πράγματα ἀνοίγουν χωρὶς κλειδί; ἢ διὰ νὰ κυριολεκτήσω. πόσας ἡ γλῶσσα μας ἀκυρολεξίας ἔχει, προκειμένης τῆς χρήσεως τοῦ ρήματος ἀνοίγω! Ἐκλέγω τὰς ἐπιτυχεστέρας καὶ τὰς παρατάσσω ἐν πυκνῇ συστοιχίᾳ.

Τὰ ἄνθη, ὁ Οὐρανός, ἡ ὄρεξις, ἡ Βουλὴ, ἡ Μοῖρα, οἱ ὀφθαλμοί, τὸ στόμα, τὸ βιβλίον, ἡ ῥὶς, τὸ παράθυρον, ἡ πληγὴ, ἡ καρδία, ὁ καιρός, τὰ σχολεῖα.

Τερματοῦσα τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, κρίνω ὡς ἀξίους νὰ διεκδικήσωσι τὴν εὐφημοτέραν μνείαν κατὰ τὴν σειρὰν τῶν ἐρωτήσεων, τὴν Ἐλπίδα, τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Σιγηλὸν καὶ τὸν Εὐτρόπιον, ἀπαντήσαντα εὐφυῶς: ἡ Βουλή.

Δνις Βελονη

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Τετραπλῆν ἐπιτυχίαν χαίρουσα ἡ «Σάλπιγξ» ἀναγγέλλει. Ὁ Διευθυντὴς αὐτῆς κ. Δημ. Καλογερόπουλος, ὁ τακτικὸς συνεργάτης κ. Γ. Μαυρῆς καὶ οἱ προσφιλεῖς καὶ εὐπαίδευτοι φίλοι της κ. κ. Β. Μαλαγαρδὴς καὶ Ε. Βουμβλινόπουλος ἐν διαστήματι ἑβδομάδος ἀνηγορεύθησαν Διδάκτορες, ὁ πρῶτος καὶ τρίτος ἐν τῇ Νομικῇ σχολῇ, οἱ δὲ ἐν τῇ Ἰατρικῇ. Τὰς θερμὰς εὐχάς της ἡ «Σάλπιγξ» συνενοῦσα, μετὰ πεποιθήσεως ἀπεκδέχεται ἀνθόσπαρτον καὶ εὔελπι τὸ μέλλον τῶν θερμῶν τοῦ ἀγῶνος της ὑποστηρικτῶν, οἵτινες ἐναμίλλως ἔντε τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τοῖς γράμμασιν ἀφοσιωθέντες, πλήρεις ζωῆς ἀποδύονται ἤδη εἰς τὸ πολυκύμαντον τῆς πρακτικῆς στάδιον.

Πανηγυρικὴ διεξήχθη ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ ἡ ἐπιμελείᾳ τοῦ «Ἀρχαϊκοῦ Φοιτητικοῦ Συλλόγου» δοθεῖσα παράστασις ὑπὲρ ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος τῷ συμπαθεῖ τῆς Ἑλ. ἐπαναστάσεως ἥρωϊ Ἀθ. Διάκῳ. Μετὰ τὴν ἀφήγησιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ τῆς Ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἐκ τῶν «Περσῶν» τοῦ Αἰσχύλου, ὁ κ. Λεκατσᾶς, ὁ δοκιμώτατος τραγικός, παρέστησε σκηνὰς Σαιξπηρείων δραμάτων, γνωστοὶ δ' ἐρασιτέχναι ἐδίδαξαν, τὸ πρῶτον νῦν ἀπὸ σκηνῆς, τὸν Γ' Ψηλάντην τοῦ Βασιλειάδου.

Τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἥτις ἐπέτυχεν ἀρκούντως, θὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἄλλαι ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ σκοποῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Περὶ Ἐλευθερίας ὑπὸ Δ. Σ. Ζαλούχου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ δικαίου. Ἐν Ἀθήναις 1891. Σελ. 88.

Εὐχαρίστως ἀνέγνωμεν τὴν μετ' ἐπιμελείας πολλῆς γεγραμμένην διατριβὴν ταύτην, ἐν ᾗ ἐξετάζεται ἀπό τε τῆς φιλοσοφικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως τὸ πολύπλαγκτον ζήτημα τῆς Ἐλευθερίας, τοῦ πολυτιμωτάτου τούτου τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἀτόμου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὡς καὶ συγγραφεύς τις λέγει που, ὅτι τόσα πολλὰ ἐγράφασαν περὶ ἐλευθερίας, ὥστε ἀμφιβάλλει τις τί νὰ γράψῃ πλέον. Τοσοῦτον διαφοροτρόπως ἐξητάσθη, ἀνεπτύχθη, ἐσχολιάσθη ἀλλαχοῦ—ὡς πρὸς τὰ τῆς ἠθικῆς, κοινωνικῆς, πολιτειακῆς κλπ. τὰς μορφάς, ἡ ἐκ τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως ἀμέσως ἀπορρέουσα ἐλευθερία τῆς ἀτομικῆς βουλήσεως. Τὸ εὔληπτον ὅμως τῆς φράσεως καὶ ἡ εὐσυνείδητος μελέτη δι' ἧς ἐκτίθεται μετ' εὐρύτητος λόγου καὶ διαυγείας κρίσεως ἡ ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐλευθερία, καθιστῶσι τὸ τεῦχος ἄξιον ἀναγνώσεως, συστάσεως δὲ θερμῆς παρὰ παντί, ἐφιεμένῳ νὰ ἔχῃ γνώσεις ἐπὶ ζητημάτος τοσοῦτον μεγάλου καὶ πολυτίμου ἐνδιαφέροντος. Ὁ κ. Ζαλοῦχος οὗτινος γνωστὴ τυγχάνει ἡ εὐρυμάθεια, εἶναι ἄξιος πλείστων συγχαρητηρίων, διότι ἐν τῇ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῇ ἀδρανείᾳ, μετ' ἀγάπης καὶ ζήλου ἐνασχολούμενος εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, προσφέρει καρποὺς τῆς ἐργασίας του ἀξίους πολλοῦ λόγου.

Στρατιωτικαὶ ἀναμνήσεις (1888) ὑπὸ Ἀλ. Φιλαδελφέως. Σελ. 46. Μὲ πολύχρωμον καλλιτεχνικὸν ἐξώφυλλον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως σχεδιασθὲν καὶ μὲ πρόλογον πλήρη θερμῶν αἰσθημάτων, ἐξεδόθησαν ἐν τεύχει αἱ ὡραῖαι καὶ χαριέσταται ἐντυπώσεις, ἃς ὁ γράψας ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίας του. Ἂς τὰς ἀναγνώσουν ὅσοι ὑπέστησαν τὸν φόρον τοῦ αἵματος καὶ εὐθὺς θὰ ἀναπολήσουν τὰς πικρὰς ἐκείνας περιπετείας τοῦ στρατιώτου ἐν ταῖς λαμπραῖς ἀπεικονίσεσιν, εἰς ἃς τὰς ἀπεκρυστάλωσεν ὁ κ. Φιλαδελφεύς· ἂς τὰς ἀναγνώσουν καὶ οἱ κ. κ. ἀξιωματικοί, ἵνα σοφώτερα διὰ τὸ μέλλον πορισθῶσι μαθήματα καὶ ἀνθρωπινώτεροι γένωνται!

Κωνσταντίνου Δ. Κρυστάλλη **Ἀγροτικὰ** ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1890. Ἐν Ἀθήναις. Σελ. 70. Εἶναι ἡ πρώτη συλλογὴ ἥτις ἐκδίδεται μεστὴ ἀγροτικῶν θεμάτων. Ὁ ποιητὴς ὅστις σημειωτέον ἀνήκει εἰς τὴν νεωτέραν σχολὴν τὴν δημοτικὴν καὶ πραγματικήν, στενῶς ἐχόμενος τοῦ ἀγροτικοῦ βίου καὶ τοῦ πλουσίου τῆς αὐτοῦ πατρίδος λεξιλογίου μετὰ χάριτος χρώμενος, τεχνουργεῖ στίχους ἀποπνέοντας ὅλον τὸ ἄρωμα καὶ τὴν χάριτα τοῦ ἀπερίττου καὶ φυσικωτάτου βίου, ὅστις τόσα ἐνέχει θέλγητρα, ὑπὸ τόσων ποικίλλεται εὐδυλλίων! Ὁ ἀναγινώσκων τὴν Νησιωτοπούλαν, τὸ Μαγεμμένο μαντῆλι, τὴν Πεντάμορφην, τὸ Νεραϊδόπαιδο καὶ ἄλλα, τὸ ἓν ἀφελέστερον τοῦ ἄλλου, παρίσταται εἰς σειρὰν εἰκόνων πραγματικῶν, ἐχόντων ὅλον τὸ σφρῖγος τῆς ἀκμαζούσης φύσεως, ὅλον τὸ ἀπροσποίητον κάλλος τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς παρθενικῆς ἀγνότητος. Δὲν ἀνίπταται εἰς αἰθερίας σφαίρας, δὲν ἐπιζητεῖ ματαίας δόξας, οὔτε εἰσδύει εἰς τὰ βαθέα καὶ δυσεξήγητα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς μυστήρια. Ψάλλει ἁπλῶς, ἐν ἐλκυστικῇ ἡδύτητι καὶ ἠρέμῳ ἐμπνεύσει, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν φύσιν συλλέγει καὶ μᾶς προσφέρει ἄνθη τοῦ ἀγροῦ, ὡς καὶ ὁ ἴδιος προτάσσει:

Ἀπ' τὴν πατρίδα μου κ' ἐγὼ
Λίγα λουλούδια φέρνω
Ποῦ ἐμάζεψα 'ς τοὺς κάμπους της
Καὶ 'στὰ βουνόκορφά της.

Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι αὐτὰ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ εἶνε ἐκεῖνα ἅτινα δὲν πίπτουσι, δὲν ἀποφυλλίζονται· μαραίνονται μὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀλλ' ἀκριβῶς μαραινόμενα διατηροῦν τὴν αὐτὴν ἀξίαν καὶ τὰ φυλάττομεν, ὡς νὰ εἶχον τὸ εὐωδέστερον ἄρωμα τὴν γλυκυτέραν θεωρίαν. Κ.

Θελξινόη εἰκονογραφ. περιοδικὸν κατὰ 15θημερίαν ἐν Βραΐλα ἐκδιδόμενον ὑπὸ Μ. Γιαννίκη. Συνιστῶμεν τοῦτο πολὺ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τοὺς θέλοντας νὰ διέρχωνται τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των ἐν πνευματικῇ ἀπολαύσει.

ΩΡΑΙ ΣΧΟΛΗΣ

31. Αἴνιγμα.

Τὸ πρῶτον μου εἶσαι σὺ
τὸ δεύτερον προστάζει
τὸ δὲ σύνολον νησὶ
χωρὶς τίποτε ν' ἀλλάζῃ.

32. Ἐρώτησις.

Τί πρᾶγμα γηράσκει ταχύτερον πάντων;

33 Ἱστορικὴ ἐρώτησις.

Πόσοι Ἕλληνες ἀπωλέσθησαν εἰς τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς;

34. Φωνηεντόλιπον.

. — κ . ρ . . λ . ξ . . — . . ν . . — . — σκ . π .
. ο . — τ . ς — κ . λλ . ε π . . . ς

Ἀραβικὸς Ἵππος.

35. Τρίγωνον.

Ι . . . .
. . . ς
π . .
. ς
ς

Κ. Σ. Βλάχος.

ΛΥΣΕΙΣ

Τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ αἰνιγμάτων.

26. Κάμηλος — Κάμιλλος.
27. Ἰσμαὴλ — Ἴα — Ἰσμαηλία.
28. Λύρα 29. Ὁ ἔγγειος.
Ὕδωρ 30. Ὁ Βάκχος.
Ρώμη
Ἄρης

Λύται τῶν πλειοτέρων αἰνιγμάτων: Ζέφυρος (Πειραιῶς) Ἐλπιδοφόρος, Πέτρος Ρηγόπουλος, Ν. Ζῆκος (Ἀθηνῶν) Ἀλκυών (Πειραιῶς) Φ. Δουράντης (Κεφαλληνίας) Δ. Φ. Βολ., Ο. Ν., Νάρκισσος (Ἀθηνῶν).

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ

Παραπονουμένῳ. Ξεύρετε τί λέγει μία Γαλλικὴ παροιμία; «Οἱ πτωχοὶ ἔχουν τὴν ὑγείαν καὶ οἱ πλούσιοι τὰ ἰατρικά».

Φιλανθεῖ. Τὸ δημοτικώτερον ἄνθος ἐν Κίνᾳ εἶνε τὸ χρυσάνθεμον· πάντοτε δὲ οἱ Σῖναι ὁσάκις μεταναστεύωσιν εἰς ξένας χώρας, μεταφέρουσιν αὐτὸ εἰς γάστρας, ὅσον μακρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ πορεία των.

Ἀκτινοβόλῳ. Ἰδοὺ τί ἐγράφη ποτὲ εἰς ἓν λεύκωμα κυρίας. «Πῶς φαίνεται ὁ κουτὸς ἄνθρωπος! Λέγει εἰς μίαν γυναῖκα ὅτι ἔχει ὡραίους ὀδόντας, ἐνῷ ὁ εὐφυὴς τῇ λέγει κάτι τι διὰ νὰ γελάσῃ». Εἶνε εὐφυὴς ἡ ἐκλεκτή σας; Μὴ τῇ ἐγκωμιάζετε τὸ πνεῦμα της, ἀλλ' ἐὰν εἰσθε καὶ σεῖς ἔξυπνος—καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν κρίνοντες τοὐλάχιστον ἐκ τοῦ ψευδωνύμου σας—προκαλέσατε μίαν εὐφυᾶ ἀπάντησιν, ἡμεῖς δ' εἴμεθα πρόθυμοι νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν... εἰς βάρος σας πάντοτε.

Οὔτινι. Ἴσως· ἀλλὰ μὴ λησμανεῖτε ὅτι ἐν Ἑλλάδι τὰ ὑψηλὰ καπέλλα τὰ φοροῦν πλέον οἱ ἀμαξηλάται καί... οἱ ἐξ Εὐρώπης ἐπαναχάμπτοτες σπουδασταί.

Τ. Τὸ μόνον ποῦ δὲν κρύπτεται εἶναι ἡ... ἀνοησία.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἕνεκεν ἐσπευσμένης τυπώσεως τοῦ παρελθόντος φύλλου παρεισέφρησαν σφάλματα τινα, ὧν τρία, τὰ κυριώτερα, ἐπανορθοῦμεν ὧδε:

Σελ. 69. στ. α'. 46. Ἀντὶ διότι θεραπεύει, γράφε δεῖται θεραπείας. Σελ. 74, β—47 ἀντὶ Ἕλλησι, Εἵλωσι. Σελ. 78 α'—41 ἀντὶ: ποῦ σένα, θυμᾶται.